

PÅ VEI TIL EGEN BOLIG

Strategi for å forebygge og bekjempe bostedsløshet:
tilskudd, eksempler, samarbeid og deltakere

2006

1 Innhold

1	Innhold	2
2	Forord	4
3	Innledning	5
3.1	Kommunen- en hovedaktør	5
3.1.1	Behov for statlig koordinering	6
3.1.2	Frivillige- bruker- og interesseorganisasjoner må trekkes med	6
3.2	Prisen for beste tiltak for bostedsløse	6
3.3	Strategien bygger på tidligere erfaringer	9
3.3.1	Prosjekt Bostedsløse 2001-2004 http://www.bostedslose.no	9
3.3.2	Tiltaksplan mot fattigdom - http://www.tiltak.no/bostedslose.asp	9
3.3.3	Boligsosiale handlingsplaner	9
3.4	Aktuelle tilskuddsordninger	10
3.4.1	Husbanken	10
3.4.2	Sosial og helsedirektoratet	12
4	Strategiens målsettinger	15
4.1	Redusere antallet begjæringer om utkastelser og antallet faktiske utkastelser	15
4.1.1	Hva bidrar til færre utkastelser?	15
4.1.2	Lokal samarbeidsmodell i arbeidet for å redusere utkastelser	15
4.1.3	Prosjekter i kommunene	16
4.1.4	Økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning	17
4.1.5	Forvaltning av inntekt	18
4.1.6	Gjennomgang av rutiner og kostnader	18
4.2	Fra fengsel til egen bolig	19
4.2.1	Samarbeidsavtale om bosetting ved løslatelse	19
4.2.2	Samarbeidsavtale mellom Trondheim kommune og Trondheim fengsel	19
4.2.3	Boligprosjekter	20
4.2.4	Samarbeidsprosjekter	21
4.2.5	Aktuell forskning	22
4.3	Ut av behandlingsinstitusjon – til egen bolig	23
4.3.1	På randen av å bo	23
4.3.2	Eksempler	23
4.4	Bedre kvalitet ved døgnovernatting	25
4.4.1	Hvordan kommunene følger opp § 4-5	25
4.5	Bidra til at bostedsløse raskt får tilbud om egen bolig	26

4.5.1	Barn og bruk av midlertidig botilbud	26
4.5.2	Raskt tilbud om bolig – eksempler	27
4.5.3	Aktuelle rapporter	27
4.6	Oversikt over omfanget av bostedsløshet	28
5	Samarbeidsfora, rolle- og ansvarsdeling	29
5.1	Kommunenettverk	29
5.1.1	Er kommunen forpliktet til å delta i strategiarbeidet?	29
5.2	Regionale kontaktfora	29
5.2	Kontaktutvalg med storbyene m.fl	31
5.3	Frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner	31
	Vedlegg	33
	Hvem er aktuelle samarbeidspartnere?	33
	Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) er sentral samarbeidspart	34
	Fylkesmennene	35
	Deltakere i regionale kontaktfora	36
	Andre aktuelle statlige samarbeidspartnere regionalt	38
	Departementene	38
	Frivillige organisasjoner/brukerorganisasjoner	39
	Fag- og yrkesorganisasjoner	42

2 Forord

På vei til egen bolig

Det som må til tror jeg, er at alle må ha en plass å bo. Alle må ha sitt eget, føle at dette er mitt. Jeg tror alle som kommer fra institusjoner trenger en form for oppfølging. Plutselig står vi der og føler oss veldig alene” (sitat i Taksdal m.fl 2006)

Regjeringen har som mål å avskaffe bostedsløshet. Dette er en ambisiøs målsetting. Derfor ønsker vi å forsterke innsatsen i strategien ”På vei til egen bolig”.

Bostedsløshet er først og fremst et storbyfenomen, samtidig viser nyere undersøkelser at bostedsløsheten øker noe i mellomstore og mindre kommuner. Dette må vi ta på alvor. Det kan ofte være mer utfordrende å befinne seg i en vanskelig situasjon i mindre kommuner. Som bostedsløs er du både på godt og vondt mer synlig.

Rana kommune er et eksempel på en kommune som har gjort en innsats for å videreutvikle kommunens tjenester overfor denne gruppen. Dette resulterte i at kommunen fikk statens tiltakspris i 2005. Andre kommuner har mye å lære av Rana kommune.

Vi har i Soria Moria erklæringen sagt at vi ønsker å utvikle hospits og andre midlertidige botilbud av lav kvalitet, og heller tilby varige boligtilbud. Dette innebærer at vi må legge til rette for å utvikle flere og bedre tiltak som kan sikre en god overgang til varige boligtilbud. Spesielt bør vi arbeide for å sikre at unge ikke

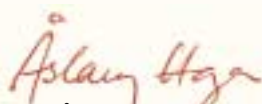
starter livet som voksen på et hospits eller oppholder seg på hospits sammen med sine foreldre.

Opptrappingsplanen for psykiatri er i ferd med å avsluttes, men vi har fortsatt store utfordringer. Fortsatt oppholder flere seg på institusjoner i mangel av en god bolig og egnet oppfølging.

Utviklingen i antall utkastelser er positiv. I 2005 ble både antallet for begjæringer og antallet utkastelser redusert med om lag 20 prosent. Vi ønsker å foresterke denne positive utviklingen og skal foreta en bredere gjennomgang av rutiner for husleieinnbetalinger, utkastelser og tvangssalg.

Ambisjonene er store. Disse kan ikke møtes med enkle løsninger. For å nå målene som er satt har vi behov for å arbeide på tvers og tenke helhet. Det er ikke nok med å skaffe fram en bolig. For mange vil etablering i egen bolig kunne innebære et stort brudd i tilværelsen mellom institusjonsopphold, opphold i fengsel og kommunale hospits. Vi må tilby oppfølging, dagaktiviteter og søke å forsterke sosiale netten. I våre samtaler med tidligere bostedsløse er det ensomheten ved tilværelsen som er det mest fremtredende. Dette må vi søke å gjøre noe med.

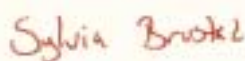
Vi ønsker alle lykke til i samarbeidet!

Åslaug Haga

Bjarne Håkon Hanssen

Sylvia Brustad

Karita Bekkemellem

Knut Storberget

3 Innledning

Regjeringen forsterker innsatsen for å avskaffe fattigdom og bostedsløshet. Strategien "På vei til egen bolig" vil fortsatt være et sentralt virkemiddel, og skal forsterkes.

Det er satt konkrete resultatmål som skal nås innen utgangen av 2007:

Hovedmål	Resultatmål
<i>Motvirke at folk blir bostedløse</i>	Antall begjæringer om utkastelser skal reduseres med 50 pst. og antall utkastelser med 30 pst.
	Ingen skal måtte tilbringe tid i midlertidige løsninger ved løslatelse fra fengselsopphold.
	Ingen skal måtte tilbringe tid i midlertidige løsninger etter utskrivelse fra institusjon.
<i>Bidra til god kvalitet ved døgnovernatting</i>	Ingen skal tilbys døgnovernatting uten kvalitetsavtale.
<i>Bidra til at bostedsløse raskt får tilbud om varig bolig</i>	Ingen skal oppholde seg mer enn tre måneder i midlertidig botilbud.

I dette heftet finnes informasjon og idéer til gjennomføring av strategien. Heftet er utarbeidet i et samarbeid mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og politidepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Husbanken og Sosial- og helsedirektoratet. Husbanken koordinerer arbeidet i tett samarbeid med Sosial- og helsedirektoratet.

I løpet av strategiens første år – 2005 - er det etablert en rekke tiltak for å forebygge og avskaffe bostedsløshet. Mange bostedsløse har fått bolig og tilknyttede tjenester. Mange kommuner har satt i gang egne prosjekter som skal bidra til at omfanget av begjæringer om utkastelser og utkastelser reduseres. Flere kommuner har også satt i gang arbeid med å etablere samarbeidsavtaler med kriminalomsorgen. Det er utarbeidet en mønsteravtale som kommunene og fengslene kan ta utgangspunkt i. Samarbeidet mellom kommuner og 2. linjetjeneste er også styrket, og det skal

settes inn en ekstra innsats inneværende år.

I strategiens første år det etablert en rekke møteplasser mellom aktørene. Vi kan liste opp regionale kontaktfora og nettverksgrupper. Her har det foregått ideutveksling og erfaringsoverføring som vi håper vil gi store resultater i inneværende år. Husbanken har utarbeidet fire fylldige rapporter om arbeidet og de tiltak som er igangsatt. Disse kan lastes ned på www.husbanken/bostedslose.no.

3.1 Kommunen- en hovedaktør

Mange aktører har ansvarsområder, virkemidler og kunnskap som er viktig i arbeidet for å forebygge og bekjempe bostedsløshet. Kommunen er en hovedaktør i arbeidet. Kommunen har etter lov om sosiale tjenester ansvar for å medvirke til å fremskaffe boliger til vanskeligstilte og sørge for sosiale tjenester til kommunens befolkning. For å nå målsettingene i arbeidet er det behov for samarbeid på tvers av kommunale etater.

Som ledd i oppfølgingen av strategien ble det høsten 2005 inngått en samarbeidsavtale mellom KS og regjeringen ved Kommunal- og regionaldepartementet, daværende Arbeids- og sosialdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og politidepartementet om forebygging og bekjempelse av bostedsløshet. Husbanken koordinerer også kommunenettverk. Per 1. januar 2006 deltar 105 kommuner i kommunenettverk.

3.1.1 Behov for statlig koordinering

Det er mange departement som stiller seg bak strategien. Staten har et ansvar i å opptre samordnet slik at kommunene har gode forutsetninger for å nå strategiens resultatmål. Det skal legges til rette for god dialog mellom statlige sektorer, og mellom de statlige aktørene og kommunene.

3.1.2 Frivillige- bruker- og interesseorganisasjoner må trekkes med

De frivillige organisasjonene og bruker- og interesseorganisasjonene er viktige samarbeidspartnere for det offentlige i gjennomføringen av strategien. Organisasjonene er sentrale som

tjenesteytere og eiere av boliger, samtidig som de har ressurser, erfaringer og idéer som kan bidra til nytenkning og videreutvikling på området.

3.2 Prisen for beste tiltak for bostedsløse

Statens tiltakspris for bostedsløse er en hederspris for tiltak innenfor den nasjonale strategien mot bostedsløshet "På vei til egen bolig". I nomineringen av tiltak til prisen vektlegges kreativitet og nytenkning i arbeidet med etablering av boliger som integrerer tidligere bostedsløse i bomiljø og samfunn, og etablering av tiltak som motvirker bostedsløshet.

Prisen ble for første gang utdelt i 2005. To tiltak var nominert. Dette var Rana kommunes prosjekt "Vi gjør så lite med bare hus", og Trondheim kommune sine "småhus".

Begge disse tiltakene er gode eksempler, og har stor overføringsverdi til andre kommuner som ønsker å redusere sin bruk av midlertidige botilbud til personer i stor nød. Arbeidet er viktige modeller som kan benyttes i en helhetlig innsats for å avvikle hospits.

Foran fra venstre: Mai Helen Steinfjell, Lars Karle Næss, Inge Myrvold og Tore Sundrønning alle fra Rana kommune.
Bak: Berit Kjølmoen fra Fylkesmannen i Nordland og Marianne Norvik fra Husbanken Region Bodø

Rana kommune "Vi gjør så lite med bare hus"

Rana kommune har foretatt et helhetlig grep i bostedsløshetsproblematikken i kommunen. Tiltaket er en oppfølging av boligsosial handlingsplan i kommunen. Det ble foretatt en kartlegging av vanskeligstilte på boligmarkedet i forbindelse med den boligsosiale handlingsplanen. Denne viste at gruppen rusmiddelmissbrukere manglet tilrettelagte botilbud.

Beboerne er rusmiddelmissbrukere med en svært ustabil boligkarriere. Boligene er integrert i vanlige bomiljø. Tiltaket består av 18 enkeltstående leiligheter i kommunal og privat boligmasse. I tillegg disponeres 6 leiligheter til personer uten rusproblemer. Videre planlegges det i Rana et lite antall småhus utenfor boligregulert område for husstander med behov for å bo mer isolert.

Det er et mål at flest mulig skal ha mulighet til å eie sin egen bolig. Flere av husstandene har flyttet til selveid bolig. Husbankens virkemidler, herunder startlån og boligtilskudd, er benyttet til å kjøpe bolig.

Rana kommune har vist kreativitet ved å tilrettelegge individuelle tiltak ved å omfordele kommunale ressurser. Kommunen har flyttet ressurser fra sosialkontorets saksbehandling til individrettet oppfølging i bolig. Fokuset er flyttet fra kontroll og gruppetiltak, til individrettet bistand. Rana kommune har forbedret tilgjengeligheten til hjelpeapparatet betydelig ved å etablere både en åpen møteplass og et utvidet oppfølgingstilbud på ettermiddag og lørdag. Oppfølgingen som gis i tilknytning til boligene er individuell. Videre arbeides det med den enkeltes nettverk. Kommunen har erfart at endring ikke kan læres, men oppnås over lang tid.

Kommunens gjeldsrådgiver er en viktig del av det tverrfaglige samarbeid som også inkluderer øvrig sosialtjeneste, boligkontor, helsetjeneste og trygdeetat. Lokale banker er også engasjert. I en brukerundersøkelse fremgår det at brukerne er tilfredse med både bolig og oppfølging. Hjelpeapparatets tilgjengelighet blir spesielt fremhevet som positivt.

Rana kommunes boligtiltak har stor overføringsverdi til andre kommuner. Rana kommune har:

- et differensiert botilbud, innenfor den ordinære boligmassen
- oppnådd tverrsektorielt samarbeid rundt den enkelte bruker
- flyttet ressurser, og endret fokus fra kontroll og gruppetiltak til individrettet bistand
- som mål at flere skal eie egen bolig

Trondheim kommunes "Tiltak med småhus"

"Tiltak med småhus" ble etablert i forbindelse med Prosjekt bostedsløse (2001-2004). En kartlegging av vanskeligstilte på boligmarkedet i Trondheim kommune viste at en liten gruppe bostedsløse ikke ønsker, eller har problemer med å bo tett innpå andre. Flere av disse har bodd ute over lang tid.

"Småhusene" er en del av et helhetlig tilbud i Trondheim. Det viser at for noen få er dette et kvalitativt godt tilbud. Målsetting med tiltaket er å gi et alternativt boligtilbud til personer, som av ulike grunner ikke har funnet seg til rette i det eksisterende kommunale boligtilbudet. Lokalisering av boligene og utformingen av boligene gir mulighet for privatliv, med avstand til belastede miljøer og med et robust nabolag.

Småhusene er et kreativt nybrottsarbeid for svært vanskeligstilte bostedsløse. Det består av 5 småhus på 35m². Dette er gjenoppsatte modulhus. Husene er spredt på ulike tomter med sentral beliggenhet, men utenfor ordinære boområder. Ytterligere 5 småhus planlegges på andre tomter.

Beboerne trenger hyppig og individrettet oppfølging. I etableringsfasen ble det lagt ned et stort og faglig krevende arbeid for å motivere for innflytting i boligene. Kommunens tverrfaglige tjenester deltok i dette.

Oppfølging i småhusene i Trondheim ytes fra Kong Carl Johans Arbeidsstiftelse som er et lavterskel hybelhus. Oppfølgerne er personer som har etablert relasjoner til beboerne. Relasjonsbygging er hovedelementet i oppfølgingen. Det legges vekt på å tilby bistand på beboernes premisser, og belæring unngås. Dette har gitt resultater. Beboerne oppnår mer verdighet, og har fått tilbake integritet. Aggressiv atferd har avtatt.

Trondheims eksempel har stor overføringsverdi til andre kommuner. Trondheim kommune har med sine småhus:

- sett behov for et spesielt botilbud til husstander som ikke kan integreres i ordinære boområder, innenfor et helhetlig tilbud.
- etablert småhus på ikke boligregulerte tomter, tross betydelig kritikk.
- gjennom sitt tilbud oppnådd at personer som ikke har bodd i flere år, har fått et stabilt boligtilbud.
- i samarbeid mellom kommune og stiftelse oppnådd et forpliktende og kvalitativt godt tilbud.

3.3 Strategien bygger på tidligere erfaringer

3.3.1 Prosjekt Bostedsløse 2001-2004 <http://www.bostedslose.no>

Prosjekt Bostedsløse var et samarbeidsprosjekt mellom staten og de sju største bykommunene, Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Tromsø og Drammen. De frivillige organisasjonene Kirkens Bymisjon, Frelsesarmeen og Kirkens sosialtjeneste har også deltatt i prosjektet. Prosjektet hadde som formål å:

- *utvikle* metoder og helhetlige modeller for å motvirke og forebygge bostedsløshet
- *formidle* erfaringer og kunnskap
- *skape* grunnlag for - og erfaringer til en nasjonal innsats/strategi.

Sluttrapport fra prosjektet forelå i mai 2005. En av de viktigste konklusjonene i Byggforsk sin evaluering er at prosjektet har skapt aksept for at **alle har rett til bolig og tjenester**, også rusmiddelmisbrukere og personer med dobbeltdiagnoser. Tidligere har ofte rusmiddelmisbrukere måttet "kvalifisere" seg til bolig gjennom eksempelvis behandling. Dette er i ferd med å snus. Alle skal kunne bo trygt og godt, uavhengig av den situasjon den enkelte måtte befinne seg i. Rapporter fra prosjektet finnes på www.husbanken.no/bostedslose - Prosjekt bostedsløse.

3.3.2 Tiltaksplan mot fattigdom - <http://www.tiltak.no/bostedslose.asp>

Som ledd i oppfølgingen av St.meld.nr 6. (2002-2003) Tiltaksplan mot fattigdom ble det i 2003 etablert en tilskuddsordning til oppfølgings-tjenester i bolig for bostedsløse og rusmiddel-misbrukere. Tilskuddet skal benyttes til å styrke de ordinære tjenestene i kommunene slik at de i større grad kan ivareta de behovene bostedsløse har for å kunne mestre et boforhold. Tilskuddsordningen administreres av Sosial- og helsedirektoratet. Ved utgangen av 2005 hadde 80 kommuner fordelt på 18 fylker mottatt tilskuddsmidler som et resultat av denne ordningen.

3.3.3 Boligsosiale handlingsplaner

Kommunene er oppfordret til å utarbeide lokale boligsosiale handlingsplaner. Dette sikrer kommunen oversikt over boligbehovene, og et mer helhetlig boligsosialt arbeid. Pr. 30. september 2005 hadde 228 kommuner fått tilskudd fra Husbanken til å lage boligsosiale handlingsplaner. 178 kommuner var på samme tidspunkt ferdige med planarbeidet.

Lovverk og veiledere

Lovverk som hjemler tjenester til mennesker som trenger bistand til å mestre et boforhold er primært:

- Lov om sosiale tjenester mv (sosialtjenesteloven) av 13. desember 1991 nr.81 med relevante forskrifter og rundskriv.
- Lov om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven) av 19. november 1982 nr.66 med relevante forskrifter og rundskriv.

Andre generelle lover av særlig betydning er:

- Lov om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven) av 2. juli 1999 nr.63 med relevante forskrifter og rundskriv.
- Lov om helsepersonell mv (helsepersonelloven) av 2. juli 1999 nr.64 med relevante forskrifter.
- Lov om statlig tilsyn med helsetjenesten (tilsynsloven) av 30. mars 1984 nr.15 (§3 om plikten til å opprette internkontrollsystem).
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) av 10. februar 1967 med relevante forskrifter.

Aktuelle veiledere:

"Boligsosialt arbeid - bistand til å mestre et boforhold". Rundskriv U-10/2002.

<http://odin.dep.no/filarkiv/166273/U-10-2002-boligsosialt-arbeid-ASL.pdf>

"Veileder i saksbehandling og dokumentasjon for pleie- og omsorgstjenesten" (Sosial- og helsedirektoratet, 2003 –IS-1040).

"Veileder til forskrift om individuell plan" (Sosial- og helsedirektoratet 2005 – IS-1253).

"Og bedre skal det bli! Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i Sosial- og helsetjenesten" (Sosial- og helsedirektoratet, 2005 – IS – 1162)

Det vises også til Sosial- og helsedirektoratets internettside www.shdir.no. Lover og regler, og til www.lovdata.no. Denne siden har gode søkemuligheter.

3.4 Aktuelle tilskuddsordninger

Det finnes en rekke tilskuddsordninger innenfor de ulike departementers ansvarsområder som kan benyttes av kommuner og andre samarbeidspartnere i forbindelse med gjennomføringen av strategien. De fleste av tilskuddene som er relevante i arbeidet med å forebygge og bekjempe bostedsløshet forvaltes av Husbanken og Sosial- og helsedirektoratet.

3.4.1 Husbanken

Tilskudd til etablering, utbedring og utleieboliger
I statsbudsjettet for 2006 er det satt av 576 mill. kroner til tilskuddet.

Tilskudd til utleieboliger: Kan dekke i gjennomsnitt 20 prosent av investeringskostnadene i utleieprosjekter til blant annet bostedsløse. Tilskuddet tildeles etter søknad til Husbanken. Kommuner, stiftelser og frivillige organisasjoner kan søke om tilskudd. Tilskuddet bør

sees i sammenheng med bostøtte for personer som bor i kommunalt disponerte boliger. Tilskudd sammen med grunnlån gir 100 % finansiering av utleieboliger.

Tilskudd til kjøp av egen bolig: Tilskuddet kan gå til enkeltpersoner til kjøp av egen eid bolig. Det er kommunen som tildeler tilskuddet. Tilskuddsutmålingen vurderes ut fra helhetsvurdering av behov og økonomi og muligheter for andre støtteordninger. Tilskuddet fordeles etter kommunenes andel av befolkningen med inntekt under 100 000 kr.

Tilskudd til tilpasning: Tilskuddet skal medvirke til at husstander med svak økonomi blant personer med nedsatt funksjonsevne, eldre og sosialt vanskeligstilte får en godt tilpasset ny eller brukt bolig. Tilskuddet blir tildelt gjennom kommunene, og fordeles hovedsakelig mellom kommunene ut fra hvor mange eldre over 60 år som bor i kommunen.

Tilskudd til prosjektering

Tilskuddet kan gis til funksjonshemmede og til personer over 60 år. Tilskuddet skal gå til dekning av kostnader til arkitekt hjelp når boligen må tilpasses for at beboeren skal kunne bo der. Dette gjelder enten ved oppføring, kjøp eller ombygging av bolig. Husbanken kan dekke utgifter til faglig bistand med inntil kr 12 000 pr sak. Det kan i særskilte tilfeller gis høyere tilskudd.

Bostøtte

Bostøtten skal sikre at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få en bolig, og beholde denne. Bostøtten skal gå til dekning av løpende boutgifter for den enkelte. For å kunne motta bostøtte stilles det krav til husstanden og boligen. Målgruppen for ordningen er husstander med eldre over 65 år, barnefamilier, personer som har visse typer ytelser fra folketrygden eller langtidsmottakere av sosialhjelp. Det stilles som hovedregel krav til boligen om at den må være over 40 kvm, ha eget kjøkken, soverom, oppholdsrom og bad samt egen adkomst. Videre stilles det krav til finansieringen.

Fra 2005 bidrar regelverksendringer til at flere omfattes av ordningen. Arealkravet for barnefamilier m.fl. er fjernet, og dekningsprosenten i kommunalt disponerte boliger er hevet fra 70 til 80 prosent av godkjente boutgifter. I statsbudsjettet for 2006 er arealkravet også fjernet for mottakere med attførings- eller rehabiliteringspenger, yrkesskadeerstatning, grunn- eller hjelpestønad, midlertidig uførepensjon og langvarig sosialhjelp som eneste inntektskilde.

Boutgiftstaket for storbyene Oslo, Bergen, Stavanger, Trondheim, Tromsø, Drammen, Fredrikstad og Kristiansand er videre hevet med 10 000 kroner.

Kommunal- og regionaldepartementet har iverksatt en større gjennomgang av bostøtten med sikte på å forbedre og forenkle ordningen. Arbeidet skal legges fram for stortinget høsten 2007.

Startlån

Startlån er en låneordning som kan søkes av personer som har problemer med å skaffe egenkapital for å etablere seg. Lånet kan gis både til kjøp av bolig og til refinansiering. Det er kommunene som tildeler lånet. Kommunen avgjør selv omfanget av låneopptak for videreutlån til vanskeligstilte boligsøkere. Kommunen utformer retningslinjer for lånet. Lånet kan finansiere hele boligkjøpet eller være topplån der andre gir grunnfinansieringen. Lånet sees i sammenheng med de andre boligvirkemidlene som for eksempel bostøtte og boligtilskudd. Det er utarbeidet en egen nettside om startlån: www.startlan.no

Kompetansetilskuddet

Dette er en tilskuddspost til utviklingsprosjekter. Arbeidet med bostedsløshet og tiltak som kan bidra til å nå målsettingene i den nasjonale strategien "På vei til egen bolig" har høyeste prioritet innenfor kompetansetilskuddet. 40 prosent av tilskuddet gikk i 2005 til formål innenfor strategien *På vei til egen bolig*. Tilskuddet kan blant annet benyttes til utviklingsprosjekter som blant annet sikrer forvaltningssamarbeid

- mellom kommuner og kriminalomsorgen
- mellom kommuner og helseforetakene (behandlingsapparatet)
- mellom kommuner og private utleiery/namsmyndighet for å forebygge utkastelser

I 2006 er den totale rammen på 65,8 millioner kroner. Dette er en økning på 9 millioner fra 2005.

I forbindelse med revidert nasjonalbudsjett bevilget regjeringen 20 mill kroner i tillegg til prosjekter som primært skal gå til å tilrettelegge for varige boliger fremfor bruk av midlertidige botilbud. Kontakt Husbanken for nærmere redegjørelse.

For mer informasjon om Husbankens støtteordninger, se Husbankens publikumsbrosjyrer eller nettside: <http://www.husbanken.no/> (Under Kommune/Regelverk/Tilskudd)

3.4.2 Sosial og helsedirektoratet

Sosial- og helsedirektoratet skal i samarbeid med Husbanken ha ansvar for å følge med i utviklingen av bostedsløshet i Norge og sette i verk tiltak for å hindre bostedsløshet.

Rundskriv IS-1/2006: "Nasjonale mål, hovedprioriteringer og tilskudd for 2006"

Sosial- og helsedirektoratet sender i starten på hvert år ut et rundskriv om informasjon om satsningsområder og tilskuddsordninger. Hvilke tilskuddsordninger som gjelder vil variere fra år til år. Flere av disse tilskuddsordningene har samme søknadsfrist. I 2006 er den satt til 15. februar. **Selv om søknadsfristen har gått ut kan kommunen kontakte Sosial og helsedirektoratet/Fylkesmannen for informasjon.**

<http://www.shdir.no/index.db2?id=14878>

Tilskudd til psykisk helsearbeid i kommunene

Tilskuddet har en total ramme på 2,4 mrd kr i 2006. Dette er en økning på 400 millioner fra 2005. Størstedelen av midlene overføres til

kommunene som rammetilskudd. Disse tilskuddene skal blant annet benyttes til å styrke hjemmehaserte tjenester og boveiledning.

Videreutvikling og styrking av samarbeidet med bruker- og pårørende organisasjoner skal også prioriteres når det gjelder planlegging og gjennomføring av tiltak. Det er satt en rekke vilkår for utbetaling av tilskuddet, jf Rundskriv IS-1/2006. Fra 2005 er ett av vilkårene at kommunen skal ha skriftlige rutiner for utarbeiding av individuell plan, jf. IS-1253 Veileder til forskrift om individuell plan.

Kommunene skal rapportere til fylkesmennene om bruk av tilskuddet.

Tilskudd til rusmiddeltiltak

Tilskuddet har i 2006 en ramme på 120 millioner kroner til styrking av rusmiddelarbeid i kommunene. Tilskuddet skal bidra til å styrke og videreutvikle kommunens samlede helseinnsats i arbeidet med rusmiddelmissbrukere. Tilskuddet skal gå til å øke kapasiteten i kommunene og ytes til:

- Legemiddelasstert rehabilitering
- Lavterskel helsetiltak for rusmiddel-
misbrukere og tannhelseutgifter
- Kommunale oppfølgingstjenester.

I tillegg er det satt av 10,9 millioner kroner til samarbeid med frivillige organisasjoner. Det legges vekt på helhetlige tjenester knyttet til helse, bolig, økonomisk- og sosial fungering, og at lokale tiltak koordineres. Gjennom stimuleringsstilskuddet kan kommunen få midler til å øke kompetansen på feltet. Mer informasjon i Rundskriv IS-1/2006. Søknadsfrist er 15. februar.

Tilskudd til oppfølgingstjenester i boliger for bostedsløse og rusmiddelmissbrukere

Kriterier for tildeling av tilskuddet står omtalt i rundskriv IS-1/2006. Tilskuddet ble etablert i 2003 i forbindelse med Bondevik II regjeringens tiltaksplan mot fattigdom. I 2006 har tilskuddet en total ramme på 48 millioner kroner hvorav 5 mill kroner er øremerket alternativ til rusmiljøene i Oslo kommune. Målgruppen er kommuner etter anbefaling og prioritering fra fylkesmannsembetene, jfr ovennevnte rundskriv.

Det forutsettes at tiltakene forankres i kommunens planer, søknader med utviklings- og forsøksvirksomhet i tilknytning til resultatmålene i strategien På vei til egen bolig vil bli prioritert. Søknadsfrist er 15. februar. FAMI har fått i oppdrag å evaluere tilskuddsordningen. Første delrapport vil foreligge 31. desember 2006.

Se for øvrig www.tiltak.no/boligsosialtarbeid, for oversikt over tilskuddskommuner.

Tilskudd til ressurskrevende brukere

I 2004 ble det opprettet en ny tilskuddsordning for ressurskrevende brukere. Tilskuddet bevilges som en overslagsbevilgning. Om lag 1,85 mrd kroner gikk til formålet i 2005. Formålet med bevilgningen er å sikre at brukere som krever stor ressursinnsats fra det kommunale tjenesteapparatet får et best mulig tilbud uavhengig av kommunens økonomiske situasjon. Ordningen setter følgende kriterier for å bli regnet som ressurskrevende bruker:

- personen må være 67 år eller yngre
- det må foreligge et gyldig vedtak om tjenester for personen for tidsperioden
- kommunenes direkte netto lønnsutgifter til tjenester for personen skal være innenfor bestemte regnskapsfunksjoner og lønnsarter i KOSTRA
- lønnsutgiftene i foregående punkt må overstige et innslagspunkt (jfr. det gjeldende års St.prp.nr. 1).

Tilskuddsordningen kunngjøres med rundskriv til alle landets kommuner som varsler om tidsfrist for rapportering, og krav til rapporteringen. For mer informasjon, se våre nettsider: http://www.shdir.no/pleieomsorg/ressurskrevende_brukere/

4 Strategiens målsettinger

4.1 Redusere antallet begjæringer om utkastelser og antallet faktiske utkastelser

Strategien har som resultatmål å redusere antallet begjæringer om utkastelser med 50 prosent og faktiske utkastelser med 30 prosent. I strategiens første år var resultatet som følger:

	2004	2005	% endring
Begjæringer om utkastelser	14809	11773	-20 %
Utkastelser	3 326	2703	-19 %

Husbankens rapportering 1/2006. Det er tatt høyde for endringer som følge av ny borettslov.

Borettsloven trådte i kraft 15. august 2005. Begjæring på grunn av mislighold av felleskostnader/husordensregler i borettslaget går til namsretten i stedet for til namsmannen.

I Husbankrapporten finnes tall på kommune- og fylkesnivå. Dette kan benyttes lokalt for å tilrettelegge egnede tiltak. Tallmaterialet viser at nedgangen har vært størst i de store byene. Det er også de store byene som i første omgang har hatt størst fokus på dette området.

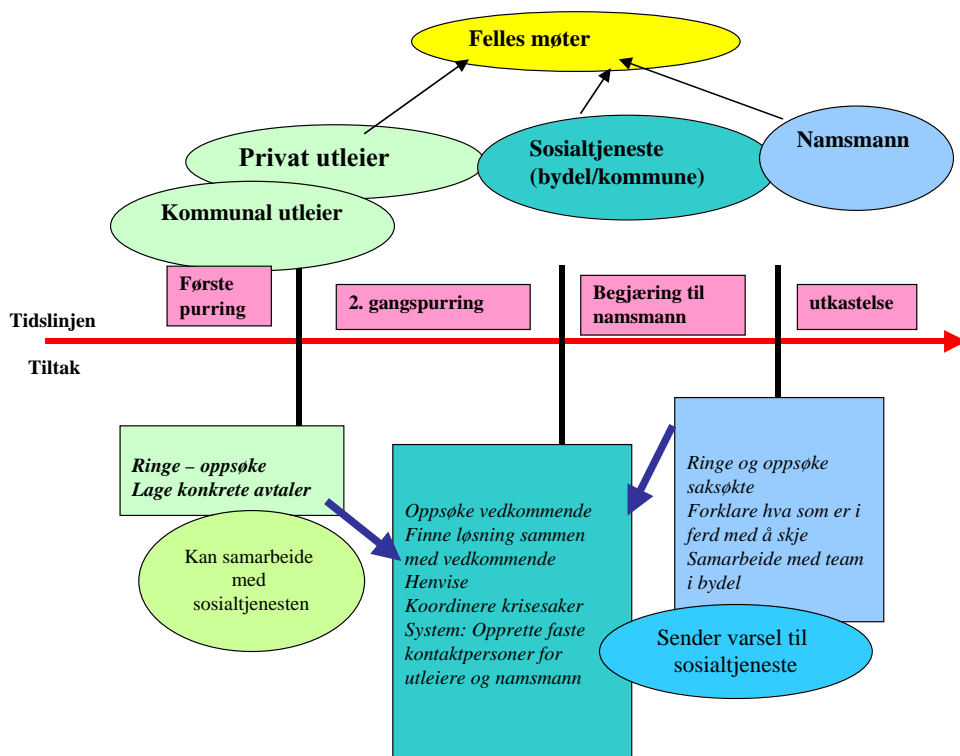
4.1.1 Hva bidrar til færre utkastelser?

- Gode tildelingsrutiner med utgangspunkt i den enkeltes forutsetninger og behov. Gamle husleierestanser gjøres opp (samarbeid forvalter/utleier – sosialtjeneste)
- Gode innflyttingsrutiner og veiledning (forvalter/utleier)
- Autogiro for betaling av husleie (forvalter/utleier)
- Fleksibel forfallsdato for husleie (forvalter/utleier)
- Tilrettelegge offentlige ytelser slik at husleie kan betales (stat)
- Rutiner for å avdekke mislighold (forvalter/utleier)

- Legge til rette for at hjelpeapparatet kommer tidlig inn i prosessen (forvalter/utleier, sosialtjeneste, namsmann)
- Oppsøkende virksomhet på telefon og ved besøk (sosialtjeneste/annen oppsøkende tjeneste i kommunen)
- Sette inn riktig hjelp ved mislighold (sosialtjeneste)
 - Råd og veiledning
 - Eventuell dekning av restanser
 - Følge opp andre problemer
- Aktiv oppfølging over tid ved mislighold (sosialtjeneste)
- Utvikle systemer for forvaltning av inntekt (sosialtjeneste)
- Bruke forvaltning for personer som selv ikke kan ivareta sine forpliktelser (sosialtjeneste) (Fra kollegavurdering om samarbeidsprosjektet Færre utkastelser. Rapport kan lastes ned på <http://odin.dep.no/filarkiv/266787/rapport.pdf>)

4.1.2 Lokal samarbeidsmodell i arbeidet for å redusere utkastelser

Nye samarbeidstrukturer mellom forvaltere/kommune og namsmenn er i ferd med etableres i kommunene. Modellbeskrivelsen under er utformet fritt etter en samarbeidsmodell i Oslo kommune og samarbeidsformer i Sverige.

Samarbeidsprosjektet Færre utkastelser prosessevalueres av FAMI. Den første delrapporten "Trenger du hjelp" forelå i februar i 2005. Denne er lagt ut på www.tiltak.no (nyhetsarkivet). Delrapport 2 vil foreligge i våren 2006. Sluttrapport kommer våren 2007. Se også www.faf.no/fami.

4.1.3 Prosjekter i kommunene

Prosjekt/kommune	Hva	Støtte fra	Oppstart
Oslo kommune (Samarbeidsprosjektet færre utkastelser med mer)	<ul style="list-style-type: none"> • Oppfølging og virkemidler overfor den enkelte som får begjæring • Samarbeid mellom utleiere, namsmann og kommune • Forebyggende arbeide hos utleiere (kommunale og private) • Oppfølging av namsmannen • Rutiner i sosialtjenester 	Sosial- og helse- direktoratet Husbanken	2004 (2005)
Bergen kommune (Oppfølging av kommunale leie- og lånetakere i)	<ul style="list-style-type: none"> • Virkemidler og oppfølging overfor enkelte som misligholder husleieforpliktelse i kommunale boliger og kommunalt lån 	Husbanken	2006
Leieboerforenningen	<ul style="list-style-type: none"> • Tilby leiere en informasjonskanal om rettigheter, plikter og muligheter til utkastelse • Tilby leietakere i Oslo og Akershus som har fått varsel om utkastelse en kostnadsfri vurdering av saken • Tilby juridisk bistand i forbindelse med en utkastelse • Gi oversikt over hvordan andre EU land har organisert lovgivningen på området 	Husbanken	2006

Prosjekt/kommune	Hva	Støtte fra	Oppstart
Trondheim kommune (Oppfølging av beboere i kommunale boliger)	<ul style="list-style-type: none"> • Interne rutiner i kommunen som bidrar til stort omfang av begjæringer • Metodikk for å følge opp kommunale beboere som misligholder husleieforpliktelsene 	Husbanken og Sosial- og helse-direktoratet	2005
Tromsø kommune (Oppfølging av kommunale leietakere)	<ul style="list-style-type: none"> • Metodikk for å følge opp kommunale leietakere 	Husbanken	2004
Kristiansund kommune (Styrke økonomi-styring og forebygge utkastelser i)	<ul style="list-style-type: none"> • Ulike former for forvaltning og delforvaltning av inntekt 	Sosial – og helse-direktoratet	2005
Skien og Porsgrunn	<ul style="list-style-type: none"> • "Prosjekt utkastelser" – er et samarbeid mellom kommunene og namsmannen. • Prosjektet skal gjennom etablering av forsterket bolig- og sosialfaglig bistand redusere utkastelses-begjæringene Søknad behandles i mars 2006 	Sosial- og helse-direktoratet og Husbanken	2006
Redusere begjæringer om utkastelser og utkastelser, Verdal kommune, namsmannen og kriminal-omsorgen	<ul style="list-style-type: none"> • Organisering avtaler og prosedyrer for å redusere omfanget av utkastelser • Prøve ut ordning med miljøvaktmester 	Husbanken Sosial- og helse-direktoratet	Nov 2005

På Husbankens nettsider www.husbanken.no/bostedslose er det mulig å få oppdatert informasjon om prosjektene, og

www.tiltak.no/bostedslose.asp finnes informasjon om prosjekter i tilskuddskommuner.

Tilskuddsordninger

Husbanken har kompetansetilskudd for utviklingsprosjekter (Jfr. 3.4.1). SHdir har tilskudd til etablering og styrking av oppfølgingstjenester (Jfr. 3.4.2).

4.1.4 Økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning

Sosial- og helsedirektoratet koordinerer en egen satsing for å styrke kommunenes arbeid med økonomisk- og gjeldsrådgivning. Formålet med satsningen er:

1. Sikre informasjon og bevissthet omkring den økonomiske rådgivningen: Utarbeide informasjon om kommunenes tilbud om økonomisk og gjeldsrådgivning,
 - a. fremme nettverk mellom høyskolene med

formål å øke fokus på dette i grunnutdanningene,

- b. fremme videreutdanning i økonomisk og gjeldsrådgivning,
 - c. opprette og informere om kunnskapsbase knyttet opp mot privatøkonomisk rådgivning,
 - d. stimulere til lokale nettverk for samordning av tiltak på området.
2. Sikre best mulig kvalitet på den økonomiske og gjeldsrådgivningen ved å

- a. øke kompetansen i sosialtjenesten og hos andre aktører i kommunene:
- b. gjennomføre opplæringstiltak i samarbeid med fylkesmannsembetene,
- c. utarbeide et faglig konsept for et landsomfattende opplæringstilbud som grunnopplæring og kurs for viderekommende
- d. pådrivere fra fylkesmennene, stimulere til

økt samarbeid mellom kreditorer og instanser som bistår den enkelte i gjeldsarbeidet.

- 3. Styrke statistikk og rapporteringsarbeidet:
 - a. Utarbeide verktøy for statistikk på området og sikre at statistikken tas aktivt i bruk av alle landets kommuner som en del av rapporteringen

Økonomisk rådgivning i Husbanken

Økonomisk rådgivning kan ytes til låntakere i Husbanken uavhengig av mislighold.

Økonomisk rådgivning ved **betalingsproblemer**, skal bidra til at låntakeren får oversikt og styring over sin økonomi. Den er i tillegg tilknyttet et mål om at "Husstander med lav eller plutselig fall i inntekt, sykdom og lignende skal gis mulighet til å beholde boligen."

Virkemidler ved midlertidige betalingsproblemer:

- betalingsutsettelse
- betalingsavtale for ajourføring
- endring av opprinnelige lånevilkår, herunder endring av termin forfall, endring av avdragsprofil, avdragsutsettelse samt forlengelse av lånets løpetid
- omgjøring av renter til lån
- rentenedsettelse
- frys av lån i en periode
- frivillig salg til underdekning

Virkemidler ved varige betalingsproblemer:

- gjeldsforhandlinger

Låntaker med høy gjeld i forhold til betjeningsevne, kan rådes til å søke om utenrettslig eller rettslig gjeldsordning. Dersom annen gjeld er usikret, og låntakeren ikke har tilstrekkelige inntekter til å betjene all gjeld, kan Husbanken bistå låntakeren i forhandling med andre kreditorer om betalingsvilkår.

Mange kommuner tilbyr også lignende rådgivning og virkemidler til personer som har fått betalingsproblemer i forbindelse med startlån.

4.1.5 Forvaltning av inntekt

AGENDA har på oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet utredet ulike kommuners praksis av forvaltning av inntekt.

Erfaringene til kommunene er utgangspunktet for råd om hvordan dette virkemiddelet kan organiseres og brukes i arbeidet med å redusere omfanget av bostedsløshet.

De seks kommunene Rygge, Sandefjord, Lørenskog, Øvre Eiker, Fjell og Trondheim er intervjuet og får presentert sitt opplegg for forvaltning av inntekt i rapporten.

Brukerorganisasjoner og en tverrdepartemental referansegruppe har bidratt med anbefa-

linger underveis. Rapporten finnes her:

http://odin.dep.no/filarkiv/266187/R5169_KRD_Forvaltning_av_inntekt_ga4_2.pdf

4.1.6 Gjennomgang av rutiner og kostnader

Som en oppfølging av Soria Moria erklæringen skal regjeringen gjennomgå rutiner og kostnader rundt husleiebetaling, utkastelse og tvangssalg for å vurdere ytterligere tiltak som kan redusere omfanget av begjæringer om utkastelser og utkastelser. Styrkede melde-rutiner i boliglovgivningen skal vurderes i denne sammenhengen.

4.2 Fra fengsel til egen bolig

En rapport om levekår blant innsatte som er utarbeidet av forskningsinstitusjonen FAFO (2004), viser at innsatte har en generell opphopning av levekårsproblemer, om lag 1/3 mangler egen bolig, mange har stor gjeldsbyrde, og det er en sterk sammenheng mellom stoffmisbruk, psykiske lidelser og kriminalitet. Rapporten ble utarbeidet for Justis- og politidepartementet og Sosial- og helsedirektoratet og kan lastes ned fra denne adressen:

<http://www.faf.no/pub/rapp/429/429.pdf>

I 2004 ble kommunene bedt om å rapportere i KOSTRA på omfanget av opphold i midlertidige botilbud med personer nylig løslatt fengsel. Det var første gangen at kommunene rapporterte på dette. Kommunene har mangelfull oversikt og innrapporteringen har derfor noe begrenset verdi. Tall fra de få kommunene som rapporterte viste at 3 % prosent av oppholdene bestod av personer som nylig var løslatt fra fengsel.

En viktig utfordring for å komme nærmere måloppnåelse vil derfor være å få bedre oversikt over situasjonen. Oslo kommune har blant annet i et forprosjekt kartlagt domfeltes bosituasjon. Denne kartleggingen viser at bosituasjonen for mange forverres i løpet av soningstida.

4.2.1 Samarbeidsavtale om bosetting ved løslatelse

I tillegg til samarbeidsavtalen om tiltak for å forebygge og bekjempe bostedsløshet er det inngått en særavtale mellom Justisdepartementet og KS om bosetting ved løslatelse. Som vedlegg til særavtalen følger en mønsteravtale for samarbeid mellom fengsel og kommune. Mønsteravtalen bygger på en samarbeidsavtale mellom Trondheim kommune og Trondheim fengsel. Alle de store byene er per februar 2006 i gang med å utarbeide slike samarbeidsavtaler.

4.2.2 Samarbeidsavtale mellom Trondheim kommune og Trondheim fengsel

Trondheim kommune inngikk i 2004 en samarbeidsavtale med Trondheim fengsel om løslatelse. SINTEF har evaluert samarbeidsavtalen i Trondheim. Evalueringen viser at både fengsel og kommune opplevde intensjonene i avtalen som udelt positive, men at samarbeidet kan bedres på flere områder.

Fengslene kan:

- Bli bedre til å fange opp de innsattes oppfølgingsbehov overfor kommunen
- Finne sikre kommunikasjonskanaler til kommunen som bedrer informasjonsutveksling
- Etablere gode rutiner og tidspunkt for møter med kommunen

Kommunen kan:

- Etablere gode rutiner og arbeidsmetoder for å følge opp av henvendelser fra fengslene
- Forbedre kommunikasjon og samarbeid mellom kommunale enheter og fengslene
- Gjøre samarbeidsavtalen bedre kjent internt i kommunen
- Gjøre det boligsosiale arbeidet i kommunen kjent for ansatte i fengslene

Tiltak for å bedre samhandlingen:

- Sikre god kommunikasjon mellom aktørene og internt i organisasjonene
- Forankre samarbeidsavtalen bedre nedover i organisasjonen
- Jobbe med å innarbeide avtalen i hverdagsrutinene
- Samarbeide åpent og imøtekommende
- Etablere gode rutiner og samarbeidsprosedyrer for samhandling
- Legge til rette for tverrfaglig og tverretattlig samarbeid
- Gjøre samarbeidet selvgående og uavhengig av utviklingsprosjekt og koordinatorstilling
- Ha fokus på den innsatte – sette brukeren i sentrum

SINTEF sin evaluering *Bolig ved løslatelse? Underveisevaluering av samarbeidsavtalen mellom Trondheim fengsel og Trondheim kommune* finnes på www.husbanken.no under bostedsløshet/rapporter.

Kollegavurdering om bosetting ved løslatelse

Bosetting etter løslatelse var tema for storbysamlingen den 1. og 2. februar 2006 i Trondheim. De syv største byene, Kriminalomsorgen, Husbanken, Fylkesmenn, Sosial- og helsedirektoratet og departementene kom sammen for å diskutere hvordan den enkelte by kan bruke Trondheims erfaringer med *samarbeidsavtalen* mellom fengsel og kommune.

Samtlige byer opplyste å være i gang med å utvikle samarbeidsavtale og samarbeidsprosjekter med lokale fengsler. I løpet av disse dagene ble også muligheter for at storbyene kunne utføre tjenester for mindre kommuner løftet opp. Mindre kommuner har få løslatelser i året og har derfor ikke anledning til å etablere det samme tette samarbeidet. Ofte er det også lang avstand til fengselet.

Det ble vist til at domfelte gjerne holder tilbake informasjon om manglende boforhold i redsel for at dette får konsekvenser for eventuell prøveløslatelse. Viktigheten av at kommunen kom inn i fengselet på et tidlig tidspunkt ble fremhevet.

4.2.3 Boligprosjekter

Personer som løslates fra fengsel må ofte vente på kommunal utleiebolig.

I Trondheim kommune jobbes det med at domfelte på et tidlig tidspunkt søker om kommunal bolig. Også domfelte som soner i fengsel utenfor kommunen får tilbud om å søke tidlig. Domfelte prioriteres ved søknadsbehandling.

Det kan også være behov for å opprette egne botilbud slik at løslatte unngår midlertidig botilbud av lav kvalitet.

Organisasjonen WayBack skal i 2006 etablere et brukerstyrt botilbud i Oslo. Dette skal være et midlertidig botilbud for personer som løslates. Tilbudet skal være rusfritt. I Trondheim har Kirkens Bymisjon etablert et rusfritt boligprosjekt, Veiskillet, for nylig løslatte. Organisasjonen samarbeider med kommunen om å finne fram til personer for prosjektet. Meland kommune har opprettet et helhetlig prosjekt. I dette prosjektet bygger prosjektdeltakerne selv sine boliger, noe som gir de fagkompetanse i tillegg til bolig. Prosjektet er hedret med Det Nytter prisen. Narkotikarelatert kriminalitet i kommunen er redusert med 75 % i prosjektperioden.

4.2.4 Samarbeidsprosjekter

Prosjekt/kommune	Hva	Støtte fra	Oppstart
Oslo kommune	<ul style="list-style-type: none">• Fredensborgveien Bosenter: Byomfattende midlertidig botilbud for løslatte. 12 plasser• Målgruppe er innsatte som under soning har vist liten motivasjon for deltakelse i program/eller uklar motivasjon omkring planlegging av livet etter soning.• Det skal samarbeides med bydel. Den løslatte får oppfølging.	Sosial- og helse- direktoratet	2005
Oslo kommune Fra fengsel til bolig	<ul style="list-style-type: none">• I prosjektet skal det utvikles samarbeidsrutiner for direkte overgang fra fengsel til bolig• Ved hjelp av boligkonsulent i fengsel bygge opp kunnskap og kompetanse om boligfremskaffelse ved løslatelse• Implementere boligmappen	Husbanken	2006
Kriminalomsorgen og friomsorgen	<ul style="list-style-type: none">• Alle domfelte som løslates med oppfølging fra prosjektet skal ha bolig.• Bedre samarbeid til de som arbeider med boligsosialt arbeid.• Det skal etableres samarbeidsrutiner for oppfølging i bolig.• Utvikle metodikk for oppfølging i fengselet	Husbanken	2006
Trondheim kommune	<ul style="list-style-type: none">• Forprosjekt• Kartlegge gjengangerer mht bolig, arbeidssituasjon, nettverk• Samarbeidspartnere og samhandlingsmønster kartlegges også	Husbanken	2005
Kristiansand kommune	<ul style="list-style-type: none">• Samarbeid mellom fengsel, kommune, trygdekontor og arbeidskontor• Målet for prosjektet er at disse aktørene skal bidra til bedre løslatelse	Sosial- og helse- direktoratet	2005

Tilskuddsordninger

- Husbanken har kompetansetilskudd for utviklingsprosjekter (Jfr. 3.4.1).
- SHdir har tilskudd til etablering og styrking av oppfølgingstjenester (Jfr. 3.4.2).
- SHdir har tilskudd til rusmiddeltiltak blant annet til kommunale oppfølgingstjenester og til samarbeid med frivillige organisasjoner jf. 3.4.22.
- Shdir har tilskudd til psykisk helsearbeid ute i kommunene jf. 2.4.2.

Fengselsprosjekter som skal bidra til at den innsatte er bedre rustet til løslatelse

Sosial- og helsedirektoratet støtter en del prosjekter der målsettingen er å gjøre den innsatte bedre rustet ved løslatelse. To av tiltakene retter seg mot rusmisbrukere spesielt.

Tiltakene er:

Stifinner'n, Tyrilistiftelsen.

Målsetting: å starte en behandlingsprosess under fengselsopphold som fullføres i institusjon i siste del av eller etter endt soning.

Trondheim fengsel, Stavne Gård og Trondheim kommune. Rusfri soning.

Målsetting: å skape endringsoptimisme gjennom ulike virkemidler og metodebruk.

SINTEF evaluerte tiltaket i 2005, og rapport foreligger: *Rusfri soning og rehabilitering – er det mulig?*

Bredtveit fengsel.

Målsetting: Gi innsatte med rus- og andre problemer mulighet for økt livsmestring ved miljøpåvirkningsarbeid.

4.2.5 Aktuell forskning

Undersøkelse om boligsituasjon og bostedsløshet ved løslatelse fra fengsel

Husbanken har satt i gang en undersøkelse om boligsituasjonen og bostedsløshet ved løslatelse fra fengsel. Målet med prosjektet/undersøkelsen er å få frem forslag til bedre rutiner og samhandling mellom kriminalomsorgen og kommunene. Videre er det en målsetting å

skaffe kunnskap om fengslenes arbeid med å sikre en god boligsituasjon, hva problemene består i og hvor det er mangel på/svikt i rutiner og samarbeid med kommunene og andre instanser. Undersøkelsen som Byggforsk skal gjennomføre i samarbeid med Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS), skal ferdigstilles våren 2006.

4.3 Ut av behandlingsinstitusjon – til egen bolig

Byggforsk avdekket i sin kartlegging i 2003 at av samtlige bostedsløse utgjør de som er i institusjon og hvor det gjenstår mindre enn to måneder av oppholdet, og de som er utskrevet fra institusjon de siste seks månedene, 34 %. Til sammen utgjorde dette 1800 personer i 2003.

Kommunene ble i 2004 for første gang bedt om å rapportere i KOSTRA om omfanget av opphold i midlertidige botilbud som bestod av personer nylig skrevet ut fra institusjon. Rapporteringen viser at kommunens oversikt over dette spørsmålet er mangelfull og tallene må derfor tolkes med stor forsiktighet. Tallene fra kommunene som har rapportert viser at nærmere 5 % av oppholdene bestod av personer med institusjonstilhørighet i nær fortid.

4.3.1 På randen av å bo

”På randen av å bo” er Rokkansenterets rapport om erfart kunnskap fra livet og flyttingene mellom psykiatri, rusomsorg, gater, hospitser og egne boliger. Brukererfaringer utgjør bakteppet for anbefalingene i rapporten. Rapporten utfordrer vårt tenkesett på mange områder. Blant annet viser den til at tiltaksapparatet må klargjøre hva slags bosituasjon som kan være egnet for den enkelte ut fra hans eller hennes problemer og ressurser. Mange brukere opplever et massivt normalitetstrykk. Kan det være hjelpeapparatets ambisjoner må tones noe ned?

Videre fremheves behovet for å løfte fram, aner-

kjenne og bygge videre på brukerens egeninnsats og kompetanse. Rapporten peker også på at mange av brukerne trenger en personlig assistent, advokat eller coach over tid. Dette kan for eksempel knyttes til sosialtjenesten. Rapporten offentliggjøres i mai 2006 og kan lastes ned fra Husbankens hjemmesider.

Kartlegging av tiltak i barnevernet

I mange tilfeller kan det være behov for støtte og hjelp fra barnevernet også for ungdom mellom 18 og 23 år. Barne- og likestillingsdepartementet har derfor satt i gang en kartlegging og kunnskapsstatus av hvilke tiltak som iverksettes av barnevernet, også når det gjelder oppfølging av unge over 18 år, og vil i løpet av 2006 vurdere ytterligere innsats på området.

4.3.2 Eksempler

Samarbeid mellom sykehus, boligforvalter, bydel og frivillig organisasjon om tiltak for personer med dobbeltdiagnose - Oslo

I Oslo er det åpnet et botiltak for personer med dobbeltdiagnose. Prosjektet er et offentlig-privat samarbeid mellom boligforvalter i kommunen – Boligbygg KF, Bydel St.Hanshaugen, og Kirkens Bymisjon.

Boligbygg har bidratt med bygningstekniske tjenester og forvalter bygget. Dette var en nedslitt gammel bygård som i løpet av en seks måneders periode ble pusset opp. Bygningen holder høy bygnings- og brannteknisk standard, med bakgrunn i kunnskap om spesifikke behov i målgruppen prøves det ut en del bygningstekniske løsninger.

Institusjon er i den omtalte KOSTRA-definisjonen definert som:

- spesialisthelsetjenestens rustiltak
- spesialisthelsetjenestens psykiatritiltak
- spesialisthelsetjenestens somatiske tiltak
- spesialisthelsetjenestens rehabiliteringsinstitusjoner
- spesialisthelsetjenestens polikliniske tilbud (rus/psykiatri/somatikk)
- kommunale omsorgsinstitusjoner
- barnevernsinstitusjoner

Bygget leies av bydelen, og bydelen kjøper oppfølgingstjenester fra Kirkens bymisjon. Kirkens bymisjon har organisert oppfølgingstjenesten i samme enhet som et natthjem. Oppfølgingstjenestene kan dermed benyttes fleksibelt på tvers av disse tiltakene etter hvor behovet er størst.

Bydelen har også stillinger knyttet til tiltaket. Disse skal drive ambulerende oppfølgende virksomhet. Det er et viktig mål at tiltaket skal bidra til helhetlig kompetanseoppbygging av oppfølgingstjenestene i bydelen og kommunen for øvrig.

Beboeren plukkes ut av bydelen i tett samarbeid med Lovisenberg sykehus som bydelen har samarbeidsavtale med. De fleste beboerne er personer som har lengre opphold i institusjon/sykehus bak seg.

Bergen kommunes bo- og rehabiliteringssenter
Bergen kommune har opprettet et bo- og rehabiliteringssenter for personer med tunge psykiske lidelser. Personer med store hjelpebehov får bo her inntil de er i stand til å klare seg i andre tilbud. Kommunen har sett behov for å opprette døgnbemannede varige tilbud for personer som faller utenfor øvrige tilbud i kommunen. Disse skal etableres som "satellitt" boliger til senteret. De døgnbemennende tjenestene tilbys fra bo- og rehabiliteringssenteret. Dermed vil brukerne kunne vedlikeholde de relasjonene de har bygget opp i tiden i bo- og rehabiliteringssenteret. Det skal også være mulig for beboerne i perioder kunne flytte tilbake og oppholde seg på bo- og rehabiliteringssenteret når de har behov for den omsorg og tjenester som ytes her.

Stavanger kommune har avtale med Blå kors
Prosjektet skal bidra til viktig kompetanseutvikling innen boligsosialt arbeid for ungdom mellom 18 – 25 år. Prosjektet er et samarbeid mellom Foreningen Blå Kors Stavanger (FBKS) og Stavanger kommune. Prosjektet skal drive med ettervern av personer mellom 18 – 25 år uten egen eid eller leid bolig og med behov for bistand. Deltakerne skal rekrutteres fra

henholdsvis barnevernsinstitusjon og rusverninstitusjoner.

I prosjektet skal det ytes bo-oppfølging, og bistand til å skaffe seg en bolig. En vil fokusere på ungdom på vei fra barnevernsinstitusjon til egen bolig. Bo-oppfølgingen skal ha et helhetlig perspektiv og en vil sammen med egne prosjektmedarbeidere (FBKS) benytte det generelle hjelpeapparatet.

Kvinnehuset - Bodø

Målet med "Kvinnehuset" er å få etablert et eget bolig og omsorgstilbud til kvinner med alvorlige rusproblemer. "Kvinnehuset" er et botilbud med samlokaliserte ordinære, fullverdige leiligheter sentralt i Bodø i et ordinært bomiljø. Prosjektleder for "Kvinnehuset" skal også ha ansvaret for en endring og videreutvikling av miljøarbeidertjenesten i Bodø. Denne skal ha base i samme bygg som "Kvinnehuset". I tillegg skal også samarbeidet med Frelsesarmeen utvides/videreutvikles med oppfølging i bolig. Kommunen har mottatt midler til videreutvikling/styrking av oppfølgingstjenesten fra SHdir/Fylkesmannen.

Boligsosial handlingsplan - Bø

Arbeidet med boligsosial handlingsplan skal samordnes med planarbeidet for tiltak for etablerte rusmisbrukere når det gjelder kartlegging og forslag til boligtiltak for denne gruppen.

Planen skal inneholde en vurdering av tilrettelegging for samordning av deler av planen interkommunalt og inneholde en vurdering av å opprette et interkommunalt boligkontor. Prosjektgruppa består av representanter fra ulike fagområder i kommunen. Boligsosial handlingsplan og sluttrapport forventes å være ferdig våren 2006.

Kartlegge ved hjelp av BOKART - Røros

Prosjektet har som formål å kartlegge rusmisbrukere/bostedsløse på Røros, samt kartlegge mulige boliger til disse. Det er behov for å se på tilpasninger til hardt klima og verneverdig bebyggelse. Prosjektet har også som målsetting

å jobbe for å forebygge og redusere begjæringer og utkastelser.

Ny modell for institusjonsbehandling av unge med atferdsvansker – MultifunC

Barne- og likestillingsdepartementet har, i samarbeid med svenske myndigheter, tatt initiativ til å utvikle en helt ny modell for institusjonsbehandling av ungdom med alvorlige atferdsvansker. Den nye modellen (MultifunC) vil i Norge bli prøvd ut i alle de fem statlige barnevernregionene og Oslo. Modellen inneholder en utredningsdel, en behandlingsdel i institusjon og en oppfølgingsperiode etter utflytting. Oppfølgingsdelen etter utflytting vil vare i 3-6 mnd

Tilskuddsordninger

- Husbanken har kompetansetilskudd for utviklingsprosjekter, jf. 1.3.1.
- Sosial- og helsedirektoratet har tilskudd til etablering og oppfølging i bolig, oppfølging av handlingsplan mot rusmiddelproblemer og yter tilskudd til kommunene i henhold til opptrappingsplanen for psykisk helse, se også aktuelle tilskuddsposter, jf. 1.3.2.

Veileder for kvalitetsavtaler i døgnovernatting

Daværende Sosialdepartementet har i rundskriv U/ 5-2003 gitt veiledning til kommunene i arbeidet for å sikre forsvarlig kvalitet i midlertidige botilbud som kommuner benytter.

Veilederen: http://odin.dep.no/asd/norsk/dok/andre_dok/rundskriv/044041-250007/dok-bn.html

Bergen kommune og Oslo kommune har inngått slike avtaler og har informasjon om dette på sine nettsider.

Oslo: <http://www.hev.oslo.kommune.no/default.asp?page=/Boligbistand/Dognovernatting>

Bergen: http://www.bergen.kommune.no/sosialtjenesten_/ekstern/

4.4.1 Hvordan kommunene følger opp § 4-5

FAFO på oppdrag fra daværende Arbeids- og sosialdepartementet gjennomført en undersøkelse av hvordan kommunene ivaretar sin plikt etter sosialtjenestelovens § 4-5 til å finne midlertidig husvære for dem som ikke klarer dette selv. Undersøkelsen, som primært er basert på telefonintervjuer med ansatte ved sosialkontor i 15 kommuner, viser at kommunen, uansett stør-

4.4 Bedre kvalitet ved døgnovernatting

For personer i akutt bolignød vil plass i midlertidig botilbud noen ganger være det eneste alternativ. Det er derfor behov for å sikre god kvalitet i alle midlertidige botilbud som kommunen benytter. Regjeringen har som ambisjon å avvike hospits og tilby varig bolig i stedet. Dette innebærer å legge til rette for tjenestemodeller som sikrer at folk ikke blir værende i de midlertidige tilbudene.

I 2004 ble kommunene bedt om å rapportere om bruk av midlertidige botilbud med kvalitetsavtale for første gang. Rapporteringen er mangelfull. Det kan være flere grunner til det. Noe av dette skyldes hvordan midlertidig botilbud defineres i KOSTRA og hva som legges i begrepet kvalitetsavtale. Disse begrepene er derfor under revisjon slik at det kan gis et mer riktig bilde av situasjonen. Av de kommunene som rapporterte om dette punktet var det 13,2 % av oppholdene i tilbud uten kvalitetsavtale.

relse har tidvis behov for midlertidige botilbud. Kommunene har i mange tilfeller vanskeligheter med å innfri resultatmålet om at ingen skal oppholde seg lenger enn tre måneder i midlertidig husvære. FAFO peker på at dette i noen tilfeller skyldes mangel på mer varige tilbud, men viser også til at mange informanter legger vekt på at personer som oppholder seg i midlertidige husvære ikke har forutsetninger

for å nyttiggjøre seg botilbud av mer varig karakter. FAFO notatet kan lastes ned fra www.faf.no. (FAFO notat 2005:19)

4.5 Bidra til at bostedsløse raskt får tilbud om egen bolig

Strategien har som mål at ingen skal oppholde seg mer enn tre måneder i midlertidige botilbud. 35 % av innrapporterte oppholdene i midlertidig botilbud i 2004 var over 3 måneder i 2004. Dette viser at det er behov for forsterket

innsats for å redusere oppholdstiden. Regjeringen vil derfor rette et ekstra fokus på dette målet i 2006 og 2007.

Den samlede utviklingen av bruk av midlertidige opphold har vært god, men KOSTRA tallene gir ikke den hele oversikten, jf FAFO-rapp 448. Dette skyldes blant annet hvordan midlertidig botilbud er definert i KOSTRA. Det jobbes med å forbedre definisjonen slik at denne gir et riktigere bilde av situasjonen.

Antall opphold i midlertidig botilbud

	2002	2003	2004 %	Nedgang 2002-2004
Landet totalt	4703	3902	3663	-22
Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Tromsø	2930	2165	1853	-37
% andel i byene av landet totalt	62	55	51	

4.5.1 Barn og bruk av midlertidig botilbud

Fra 2004 ble kommunene bedt om å rapportere på antall husstander med barn under 18 år som oppholder seg i midlertidig botilbud. Også denne rapporteringen er mangelfull. Tall fra kommunene som rapporterte på spørsmålet

viser at 2,8 % av oppholdene bestod av husstander med barn under 18 år. Det er et viktig mål at barn skal tilbys gode oppvekstvilkår. Midlertidige botilbud er ikke egnet for barn.

Boevne

"Boevne" benyttes ofte som begrep for å omtale personer som oppholder seg i midlertidig botilbud. Personer som har "boevne" får tilbud om bolig. De uten "boevne" fortsetter å oppholde seg i det midlertidige botilbudet til de er "behandlingsmotiverte" og kan utvikle "boevnen".

Hva legger vi i "boevne"-begrepet? Er fokus på boevne det samme som å vektlegge den enkeltes evne til å vaske og rydde i boligen? Legger vi våre egne standarder og forutsetninger på hva en bolig er og skal brukes til? Vil vi med "boevne" behovet fange opp den ensomhetsfølelse enkelte kan oppleve i egne boliger?

Gjennom Prosjekt Bostedsløse ble det jobbet for å vektlegge den enkeltes hjelpebehov, heller enn den enkeltes boevne. Alle kan og skal bo, men på egne premisser. Boligutforming og oppfølgingsbehov må ta utgangspunkt i det. Rokkansenteret vektlegger i sin rapport at hjelpen ikke må avtrappes for fort. Det er gjerne når det kan synes som om at den enkelte klarer seg bra at behovet for hjelp og støtte er størst.

4.5.2 Raskt tilbud om bolig – eksempler

Styrking av bestillerenheten med koordinerende stillinger for oppfølging - Oslo

Bydel St.Hanshaugen har gjennom deltakelse i Prosjekt bostedsløse utviklet en boligkjede basert på private leiligheter, bydels tjenestetilbud og bruk av de byomfattende tilbudene for brukergruppen. Boligkjeden som er utviklet i bydelen fordrer en koordinerende oppfølgingsinstans. Bydelen har utvidet oppfølgingsstilbudet med to stillinger som skal koordinere henholdsvis det individuelle oppfølgingsarbeidet og det miljørettede og forebyggende arbeidet i ulike bomiljøer i bydelen.

Etablere en målrettet og helhetlig tiltakskjede - Larvik

Tiltakskjeden består i å finne løsninger på midlertidig innkvartering, framskaffe boliger til vanskeligstilte og gi tilstrekkelig hjelp og oppfølging. Det er etablert et boligkontor som skal ha oversikt over samtlige søkere av kommunale boliger i kommunen. Behovet for tjenester i tilknytning til boligen og framtidige boligbehov skal kartlegges. Utarbeidelse av individuell plan og meldingsrutiner og rådgivning for å forebygge begjæringer og utkastelser står sentralt i arbeidet for 2005.

Oppfølgingstjenester i Bergen kommune

Bergen kommune har vedtatt å videreføre 18 stillinger til oppfølgingstjenester i bolig på permanent basis fra 2006. Oppfølgingstjenesten er etablert og forankret på alle sosialkontor i

Bergen, Oppfølgingsteamene består av fra to til fire ansatte. Hvert team gir individuell bistand til 12-20 personer. Et av teamene har kun fulgt opp kvinner, og utviklet spesiell kompetanse for denne målgruppen. Den enkelte oppfølgingstjeneste varierer noe i innhold, men felles for alle er at leietakerne skal få individrettet bistand til å beholde boligen og bedret livskvalitet.

Se også nominerte tiltak pris for beste tiltak.

4.5.3 Aktuelle rapporter

Gruk rapporten (2004): "Ambulante team i rusomsorg og psykisk helsevern" (Oppdragsgiver SHdir). Rapporten kan lastes ned fra www.gruk.no

FAFO har på oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet gjennomført en kartlegging av tjenester til tidligere bostedsløse. Det er også utarbeidet en kortversjon av rapporten finansiert av Sosial- og helsedirektoratet og Husbanken. I dette heftet finnes også eksempler på tiltak fra Prosjekt bostedsløse.

Rapportene finnes her:

<http://www.faf.no/pub/rapp/448/>

Sintef Byggforsk har på oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet igangsatt en kartlegging av strategier for å forebygge og bekjempe bostedsløshet i små og mellomstore kommuner. Rapporten fra denne undersøkelsen skal foreligge ved utgangen av oktober 2006.

Tilskuddsordninger

- Husbanken diverse tilskuddsordninger for etablering av boliger,
- Husbanken har kompetansetilskudd for utviklingsprosjekter
- SHdir har tilskudd til oppfølgingstjenester og andre tilskuddsordninger

Selvbyggerprosjektet for ungdom – Meland

Selvbyggerprosjektet i Meland kommune er et prosjekt for unge som har problemer med å skaffe seg bolig. Målsettingen er å tilrettelegge for at unge førstegangsetablerere skal få innpass i boligmarkedet. Dette gjelder også for unge som har rusproblemer og/eller har en kriminell bakgrunn. Prosjektet har som mål at de unge selv skal delta i hele byggeprosessen fra planlegging, søknader til ferdig bygg. I tillegg vil prosjektet også gi de unge fagkompetanse innenfor byggfag.

Det samarbeides i prosjektet med lokalsamfunnet og rusinstitusjoner.

Målsettingen er å ferdigstille 3 byggeprosjekter årlig, totalt 20 boliger. Arbeidet skal knytte tettere opp deltakernes behov for kompetanseheving. Evaluering. Tiltaket styrkes med opplærings-/arbeidstreningstilbud

4.6 Oversikt over omfanget av bostedsløshet

Det er en viktig ambisjon å kunne holde oversikt over omfanget av bostedsløshet i Norge. Omfanget av bostedsløshet er kartlagt tidligere i 1996 og 2003. I mai 2006 vil resultatet av den siste kartleggingen for 2005 være klar.

Bakgrunnen for å utføre en slik kartlegging så kort tid etter forrige kartlegging er at kommunene har opprettet mange nye tiltak siden 2003. Har denne innsatsen fått konsekvenser for omfanget av bostedsløshet? Kommuner, frivillige organisasjoner, fengsler og andre institusjoner ble derfor bedt om å registrere bostedsløse en uke i desember 2005. Neste kartlegging planlegges utført november 2007. Bokart er et systembasert kartleggingssystem som Husbanken har utviklet sammen med Respons, noen kommuner og Byggforsk. Kommuner som benytter Bokart vil lettere kunne gjennomføre en kartlegging som omtalt

over. Kartleggingssystemet Bokart gir kommunene en god oversikt over vanskeligstilte på boligmarkedet og er et nyttig verktøy for å planlegge og iverksette tiltak. Bokart bygger på den manuelle kartleggingssystemet over 200 kommuner benyttet i forbindelse med utarbeiding av boligsosiale handlingsplaner. Per 1. januar 2006 har 67 kommuner tatt i bruk Bokart.

Rapportering i Bokart vil også lette kommunens rapportering i KOSTRA. Bokart er gratis. Husbanken gir tilskudd til kjøp av systemet. Kommunen forplikter seg til:

- Å selv dekke vedlikehold av systemet (ca. kr. 3.000 pr år).
- Å rapportere 2 ganger pr år til Husbanken. Husbanken forplikter seg til:
- Å rapportere på vegne av kommunen til KOSTRA.
- Å gi gratis opplæring i bruk av Bokart, og gratis brukerstøtte.

5 Samarbeidsfora, rolle- og ansvarsdeling

5.1 Kommunenettverk

Strategien har konkrete nasjonale resultatmål og skal gjennomføres innen en kort tidsramme. For å sikre erfaringsoverføring har Husbanken i samarbeid med fylkesmennene opprettet kommunenettverk. Det er etablert 15 nettverk knyttet til samtlige regionkontor. Kontakt Husbankens regionkontor dersom du ønsker å vite mer om nettverk i ditt nærrområde.

5.1.1 Er kommunen forpliktet til å delta i strategiarbeidet?

Kommunene er ikke pålagt å delta i arbeidet med å gjennomføre strategien "På vei til egen bolig". Den kommunale innsatsen bør stå i forhold til de utfordringer kommunen har. Det ble inngått en samarbeidsavtale mellom Bondevik II –regjeringen og KS om tiltak for å forebygge og bekjempe bostedsløshet. KS forplikter seg i denne avtalen til å informere og stimulere medlemmene om strategien.

Husbanken og fylkesmennene kontakter kommuner som kan synes å ha spesielle utfordringer på enkeltområder for å vurdere nødvendige tiltak.

5.2 Regionale kontaktfora

Det er opprettet regionale kontaktfora der primært de statlige aktører på regionalt nivå samles to til tre ganger årlig. Dette forumet skal blant annet sikre god statlig koordinering. I 2005 ble det opprettet 7 regionale kontaktfora. Husbankens Regionkontor Trondheim har opprettet tre fora; et for hvert fylke. Husbankens regionkontor Hammerfest og Bodø har opprettet et felles for sine fylker.

Foraene består som regel av Husbanken, Fylkesmannen, Kriminalomsorgen, Namsmannsembetene, Helseforetakene, UDI, KS og storbykommunene. KS, Barne-, og ungdoms-, og familieetaten. .

Formålene med regionale kontaktfora:

- Sikre statlig koordinering
- Erfaringsutveksling
- Rapportere om resultater
- Initiere pilotprosjekter
- Hindre dobbeltarbeid

Husbanken sine regionkontorer har ansvaret for å initiere, koordinere og drifte regionale kontaktfora. En viktig rolle for fora er også å samarbeide om kommuner som har spesielle utfordringer i regionene. Dette arbeidet skal foregå i samarbeid med fylkesmennene.

Regionale kontakta

Oversikt over regionale kontaktforum opprettet i 2005

Husbanken regionkontor Hammerfest og Bodø

Fylkesmannen i Vadsø
Fylkesmannen i Tromsø
Fylkesmannen i Nordland – Bodø
Kriminalomsorgen Region Nord – Trondheim
UDI – Nord
Helse Nord RHF – Bodø
Namsmannen i Tromsø
Tromsø kommune
KS i Nord-Norge
1 kommune fra hvert av de tre nordligste fylkene

Husbanken regionkontor Trondheim

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag – Trondheim
KS i Sør Trøndelag
Namsmannen i Trondheim
UDI
Trondheim kommune
Kriminalomsorgen Region Nord – Trondheim
Midt-norsk kompetansesenter for rusfaget
Helse Midt-Norge - Stjørdal

Husbanken regionkontor Trondheim

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag - Steinkjer
Namsmenn i Verdal
KIF
Kriminalomsorgen Region Nord – Trondheim
Helse Midt-Norge – Stjørdal
Verdal kommune
Høgskolen i Nord-Trøndelag, Velferdstudier
Midt-norsk kompetansesenter for rusfaget

Husbanken regionkontor Trondheim

Fylkesmannen i Møre og Romsdal – Molde
Namsmannen i Ålesund
Kristiansund kommune
Helse Sunnmøre
Helse Nordmøre og Romsdal
Midt-norsk kompetansesenter for rusfaget
Kriminalomsorgen Region Vest - Bergen
Helse Midt-Norge - Stjørdal

Husbanken regionkontor Bergen

Fylkesmannen i Sogn- og fjordane – Leikanger
Fylkesmannen i Hordaland – Bergen
Fylkesmannen i Rogaland – Stavanger
Barne-, og ungdoms-, og familieetaten, region vest
Namsmennene i Bergen og Stavanger
Kriminalomsorgen vest og sørvest
UDI – region Vest
KS-Hordaland
Stavanger kommune og Bergen kommune
Helse Vest

Regionkontor Oslo

Husbanken
Fylkesmennene i regionen
Namsmenn
Kriminalomsorgen,
UDI
Helseforetakene
KS
Oslo og Drammen kommuner

For mer informasjon om kommunale nettverk og regionale kontaktfora kontakt Husbanken:

Region Oslo:

Bente Osnes
bente.osnes@husbanken.no

Region Bergen

May-Brit Nordås
may-brit.nordas@husbanken.no
Anne-Gro Rolland
anne-gro.rolland@husbanken.no

Region Bodø

Marianne Rostad Norvik
marianne.norvik@husbanken.no
Ann-Karin Bergland
Ann-karin.bergland@husbanken.no

Region Hammerfest

Rigmor Richardsen
rigmor.richardsen@husbanken.no

Region Trondheim

Sigurd Veie
sigurd.veie@husbanken.no

Region Arendal (Aust og Vest Agder)

Bjørn Notto Eppeland
Bjorn.eppeland@husbanken.no

(Telemark, Vestfold og Buskerud) Erik André Foss
erik-andre.foss@husbanken.no

5.2 Kontaktutvalg med storbyene m.fl

Storbyene (Oslo, Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Tromsø og Drammen) var alle deltakere i Prosjekt Bostedsløse. Disse byene har spesielle utfordringer knyttet til bostedsløshet.

Det skal arrangeres ett årlig møte med politisk ledelse i departementene, storbyene og andre mindre kommuner.

Videre samarbeider Husbanken, KRD og andre berørte departement om to årlige kollegavurderinger. Dette er en metode hentet fra EUs program om sosial inkludering. Det legges opp til evaluering av et godt eksempel som de andre storbyene på en systematisk måte skal vurdere overføringsverdien av. Det er arrangert to slike kollegavurderinger:

Samarbeidsprosjektet færre utkastelser i Oslo. Rapport fra dette seminaret kan lastes ned her. (<http://odin.dep.no/krd/norsk/tema/bolig/prusse/pressemeldinger/016031-070200/dok-bn.html>)

Samarbeidsavtaler om bosetting ved løslatelse i Trondheim. Informasjon kan lastes ned her <http://odin.dep.no/krd/norsk/tema/bolig/boligogbygning/016031-990161/dok-bn.html#2>
Kommunal- og regionaldepartementet vil offentliggjøre en fylldigere rapport som skal ferdigstilles til sommeren 2006.

5.3 Frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner

Frivillige organisasjoner, boligbyggelag- og brukerorganisasjoner har erfaringer som er av sentral betydning for arbeidet med forebygging og bekjempelse av bostedsløshet.

Organisasjonene spiller en svært viktig rolle som tjenesteytere lokalt, men har også kompetanse og erfaringer som er viktige å nyttiggjøre seg. Kommunene oppfordres derfor til et tett samarbeid med frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner gjerne ved å opprette faste møteplasser.

Organisasjonene har erfaringer og idéer som kan komme gjennomføring av strategien til gode. Husbanken oppretter derfor *regionale referansegrupper* med aktuelle brukerorganisasjoner og frivillige organisasjoner for å ivareta erfaringer og ideer til videreføring av arbeidet. Oversikt over aktuelle deltakere finnes i vedlegg.

Vedlegg

Hvem er aktuelle samarbeidspartnere?

Kommunen er den viktigste gjennomfører

I sosialtjenesteloven § 3-4 fremgår det at sosialtjenesten skal medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet.

Videre har sosialtjenesten en plikt etter § 4-5 til å skaffe personer som trenger det tak over hodet. Det vises for øvrig til Rundskriv U- 10/2002 boligsosialt arbeid - bistand til å mestre et boforhold for nærmere beskrivelse av ansvaret.

http://odin.dep.no/asd/norsk/dok/andre_dok/rundskriv/044031-250005

Kommunene har også et ansvar for å yte tjenester etter sosial- og helsetjenestelovgivningen. For å være i stand til å tilby bostedsløse varige boliger er det nødvendig at kommunen legger opp til godt samarbeid på tvers av etater og virksomheter. Strategien "På vei til egen bolig" tilsier også at samarbeidet med de statlige aktørene må styrkes.

Husbanken er koordinator

<http://www.husbanken.no/>

Husbanken skal ha et koordineringsansvar i gjennomføring av strategien. Dette foregår i tett samarbeid med fylkesmennene og Sosial- og helsedirektoratet

Koordineringsansvaret til Husbanken innebærer å:

- tilrettelegge og ha ansvar for kommunenettverk
- tilrettelegge og ha ansvar for regionale kontaktforum
- ha ansvar for rapporteringen mellom regionalt og sentralt nivå
- være pådrivere ved behov

Videre har Husbanken et spesielt ansvar for:

- å bidra til å utvikle boligtyper og forvaltningsmodeller som kan ivareta bostedsløses behov for bolig
- å utvikle nye organisasjons- og finansieringsmodeller for boliger
- å bistå og være rådgiver ved utvikling av tjenestetilbud til bostedsløse med utgangspunkt i bolig- og bygningslovene

Husbanken administrerer en rekke virkemidler som er sentrale i gjennomføringsfasen. Husbanken vil rapportere på strategien to ganger årlig. Husbanken skal opprette egne Internettsider der eksempler på tiltak legges ut. Her vil også rapporteringen på strategien publiseres: www.bostedslose.no

Husbandens regionkontor

Husbanden er statens sentrale organ for gjennomføring av boligpolitikken. Banken skal bidra til å fremskaffe boliger for bostedsløse, flyktninger og andre vanskeligstilte, og har tilbud som reduserer bostøtten for særskilte grupper. Kommunene er bankens fremste samarbeidspartner for å nå disse og andre boligpolitiske mål. Husbanden har 6 regionkontor. Regionkontorene forvalter bankens lån, tilskudd og bostøtte.

Regionkontor Oslo

Kontor i Oslo

Ansvar for: Oslo, Akershus, Østfold, Hedemark, og Oppland

Regionkontor Arendal

Arendalskontoret har ansvar for Aust-Agder og Vest-Agder

Drammenskontoret har ansvar for Telemark, Buskerud og Vestfold

Regionkontor Bergen

Omfatter Hordaland, Sogn- og Fjordane og Rogaland, og har kontor i Bergen

Regionkontor Trondheim

Omfatter Møre- og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, og har kontor i Trondheim

Regionkontor Bodø

Omfatter Nordland og Sør Troms, og har kontor i Bodø

Regionkontor Hammerfest

Omfatter Nord-Troms og Finnmark, og har kontor i Hammerfest

Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) er sentral samarbeidspart

<http://www.shdir.no>

Sosial- og helsedirektoratet skal i samarbeid med Husbanden ha ansvaret for å følge med i utviklingen av bostedsløse i Norge og sette i verk tiltak for å hindre bostedsløshet. Sosial- og helsedirektoratet skal videre sikre samarbeid mellom aktuelle instanser og bistå med kunnskap og kompetanse.

Videre har SHdir spesielle oppgaver knyttet til:

- å utvikle og koordinere det *ordinære tjeneste- og behandlingstilbudet* til vanskeligstilte slik at dette framstår helhetlig, og ivaretar bostedsløses behov for tjenester og behandling.
- å utvikle nye tjenestetilbud som bedre kan sette bostedsløse i stand til å ivareta forpliktelsene knyttet til det å bo.

Utover disse har SHdir blant annet oppgaver knyttet til satsning på tiltak mot fattigdom, handlingsplan mot rusmiddelproblemer og opptrappingsplanen for psykisk helse. I Soria Moria erklæringen signaliserer regjeringen nye satsninger innenfor rus og fattigdom.

Som ledd i disse satsningene skal SHdir sikre iverksetting og samordning mellom ulike sektorer. SHdir forvalter en rekke tilskuddsordninger for å stimulere og styrke kommunenes arbeid under disse satsningene.

Om Sosial- og helsedirektoratet

Sosial- og helsedirektoratet er et forvaltnings- og kompetanseorgan som bidrar til å gjennomføre nasjonal politikk i helse- og sosialsektoren. SHdir skal drive rådgivning mot sentrale myndigheter, kommuner, helseforetak, frivillige organisasjoner og befolkningen. SHdir skal også ha funksjoner knyttet opp mot kvalitetsutvikling og prioritering i helse- og sosialtjenesten.

Sosial- og helsedirektoratet har til rådighet en rekke rådgivere på flere områder hos Fylkesmannen.

Fylkesmennene

<http://www.fylkesmannen.no/>

Det er først og fremst det sosialpolitiske feltet som gjør at fylkesmannsembete har en viktig rolle i arbeidet med å gjennomføre ”På vei til egen bolig”. Blant annet har fylkesmennene egne sosialfaglige stillinger og psykiatrirådgi-

vere som skal gjøre det mulig å følge opp den sosialfaglige satsingen og boligsosialt arbeid i kommunene.

Fylkesmannen er Husbankens viktigste samarbeidspart regionalt, jf. 3.1. og 3.2.

Om fylkesmannsembete

Fylkesmannen er statens generelle representant i fylket. Fylkesmannen har et særlig ansvar for å samordne statens samlede virksomhet i fylket slik at viktige helhetshensyn i den nasjonale politikken ivaretas. Fylkesmannen har en viktig oppgave i å virkeliggjøre regjeringens mål for sosial- og familiepolitikken sammen med kommunene. Dette skal fylkesmannen gjøre gjennom:

- veiledning
- opplæring
- samarbeid.

Fylkesmannen har oppgaver knyttet til veiledning av kommunene i økonomisk rådgivning. Fylkesmannen er videre klageinstans i lov om sosiale tjenester, og skal føre tilsyn med kommunenes hjemmetjenester, tiltak overfor

psykisk utviklingshemmede og tjenester til rusmiddelmissbrukere. Innenfor helsepolitikken har fylkesmannen en lignende funksjon i forhold til kommunehelsetjenesten og lov om helsetjenesten i kommunene.

Hvor holder fylkesmannen til?

Finnmark - Vadsø
Troms - Tromsø.
Nordland - Bodø
Nord-Trøndelag - Steinkjer.
Sør - Trøndelag - Trondheim
Møre- og Romsdal - Molde
Sogn- og Fjordane - Leikanger
Hordaland - Bergen.
Rogaland - Stavanger

Vest Agder - Kristiansand
Øst Agder - Arendal
Telemark - Skien
Vestfold - Tønsberg
Buskerud - Drammen
Østfold - Moss
Oppland - Lillehammer
Hedemark - Hamar
Oslo og Akershus - Oslo

Deltakere i regionale kontaktfora

Namsmannen

<http://www.politiet.no>

Utkastelse, eller tvangsfullbyrdelse av sivile krav skjer som hovedregel gjennom namsmyndighetene, det vil si namsmannen og tingretten, jf. tvangsfullbyrdsloven § 2-1. Namsmannen behandler blant annet saker om fravikelse av fast eiendom. Klager over namsmannens avgjørelser hører under tingretten. Namsmannen er underlagt Justis- og politidepartementet, ved politidirektoratet. Namsmannen har også ansvar for gjennomføring av tvungen og frivillig gjeldsordning. Det er Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) som har ansvaret for den loven.

Namsmyndigheten vil ha et særlig ansvar for å nå målsettingen om å få ned antallet begjæringer om utkastelser og faktiske utkastelser.

Fra 1. januar 2006 er den sivile rettspleie organisert under politidirektoratet. Namsmennene i de fire største byene (Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger) er direkte underlagt politidirektoratet. Det er i tillegg opprettet egne namsfogdkontor som ivaretar den sivile rettspleie i 7 politidistrikt: Dette er Sandnes, Skedsmo, Fredrikstad, Asker og Bærum, Tønsberg og Nøtterøy, Tromsø og Karlsøy.

Namsmannsfunksjonen ivaretas forøvrig av lensmann eller politistasjonssjef.

Kriminalomsorgen

<http://odin.dep.no/jd/norsk/bn.html>

Kriminalomsorgen skal gjennomføre varetektsfengsling og straffereaksjoner på en måte som er betryggende for samfunnet og som motvirker straffbare handlinger.

Kriminalomsorgen skal også legge forholdene til rette for at lovbryster skal kunne gjøre en egen innsats for å endre sitt kriminelle handlingsmønster. Kriminalomsorgen legger gjennom samarbeid med andre offentlige etater til rette for at domfelte og innsatte får de tjenester de har krav på etter lovgivningen.

Kriminalomsorgen vil ha ansvar for å tilrettelegge slik at målsettingen om at ingen skal måtte tilbringe tid i midlertidige botilbud etter løslatelse fra fengsel nås. Her vil samarbeid med kommunene være av stor betydning. Husbanken vil også være en viktig tilrettelegger sammen med fylkesmannsembete, jf. 2.2. Justisdepartementet og KS har inngått en avtale om bosetting ved løslatelse fra fengsel. Som vedlegg til avtalen følger en mønsteravtale for samarbeid mellom fengsel og den enkelte kommune. Informasjon om dette finnes på www.husbanken.no/bostedslose.

Regionkontorene

Kriminalomsorgen består av Kriminalomsorgens sentrale forvaltning, seks regionadministrasjoner, 46 fengsler, og 19 friomsorgskontor, samt Kriminalomsorgens utdanningssenter og Kriminalomsorgens IT-tjeneste.

Region øst:

Omfatter Oslo og Østfold og har regionkontor i Oslo

Region nordøst

Omfatter Akershus, Hedmark og Oppland og har regionkontor på Lillestrøm

Region sør:

Omfatter Buskerud, Vestfold og Telemark og har regionkontor i Tønsberg

Region vest:

Omfatter Hordaland, Sogn og fjordane og Møre og Romsdal og har regionkontor i Bergen

Region sørvest:

Omfatter Rogaland, Vest- og Aust – Agder og har regionkontor i Sandnes

Region nord:

Omfatter Sør- og Nord-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark og har regionkontor i Trondheim

Helseforetakene

<http://www.helseforetak.no/>

Helseforetakene har et særlig ansvar i å varsle den aktuelle kommune om personen som skrives ut har et tilfredsstillende botilbud eller ikke. Dette krever at samarbeidet mellom helseforetakene som per i dag leverer spesialisthelsetjenestene og kommune styrkes, jf. 2.3.

Kommunene har ansvaret for boliger og tjenester, men samarbeidet med spesialisthelsetjenesten er viktig for den samlede livssituasjonen for personer med rusmiddelproblemer og/eller psykiske lidelser.

Spesialisthelsetjenesten har veiledningsansvar overfor de kommunale tjenestene på helseområdet.

Helseregionene

Spesialisthelsetjenesten leveres etter sykehus- og rusreformen enten som tjenester eid av foretakene eller som tjenester som foretakene tilbyr etter avtale/kontrakt med private tilbydere.

Helseforetakene er organisert etter foretaksprinsippet under fem regionale helseforetak.

Helse Nord RHF

Omfatter Nordland, Troms, Finnmark og Svalbard, med hovedkontor i Bodø

Helse Midt-Norge RHF

Omfatter Møre og Romsdal, Nord- og Sør-Trøndelag, med hovedkontor i Stjørdal

Helse Vest RHF

Omfatter Sogn- og Fjordane, Hordaland og Rogaland, med hovedkontor i Stavanger

Helse Sør RHF

Omfatter Telemark, Vestfold, Buskerud og Aust- og Vest-Agder, med hovedkontor i Skien

Helse Øst RHF

Omfatter Oslo, Akershus, Oppland, Hedemark og Østfold, med hovedkontor på Hamar

KS

<http://www.ks.no>

KS er kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon. Organisasjonen arbeider etter visjonen om en effektiv og selvstendig kommunesektor som ivaretar innbyggernes behov. KS er en viktig utviklingspartner for kommunesektoren. Regjeringen har inngått samarbeidsavtale med KS om tiltak for å forebygge og bekjempe bostedsløshet. KS har egne fylkesavdelinger i nesten alle fylker.

KS-Finnmark - Lakselv.

KS-Troms - Tromsø.

KS-Nordland - Bodø

KS Nord-Trøndelag - Steinkjær.

KS Sør-Trøndelag - i Trondheim

KS Møre- og Romsdal - Molde

KS Sogn- og Fjordane - Førde

KS Hordaland - Bergen.

KS Rogaland - Stavanger

KS Agder - Arendal

KS Telemark - Skien

KS Vestfold - Tønsberg

KS Buskerud - Drammen

KS Akershus/Østfold - Sarpsborg og Oslo

KS Oppland - Lillehammer

KS Hedemark - Hamar

Barne- ungdoms- og familieetaten

Staten overtok fra 1. januar 2004 det tidligere fylkeskommunale ansvaret for barneverntjenester. Ansvaret er lagt til Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) som skal bistå kommunen med plassering av barn utenfor hjemmet. Etaten er organisert i fem regioner med et nasjonalt kontor i Oslo: Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir). De fem regionene er Bufetat – region nord (Alta), Bufetat – region Midt-Norge (Trondheim), Bufetat – region vest (Bergen), Bufetat – region sør (Tønsberg) og Bufetat – region øst (Oslo). Mer informasjon om etaten finnes på nettsidene: <http://www.bufetat.no>

Andre aktuelle statlige samarbeidspartnere regionalt

Andelen innvandrere er høyere blant de bostedsløse enn i befolkningen forøvrig. Fra 1. januar 2006 ble **Integrerings- og mangfoldsdirektoratet opprettet**. Direktoratet er et kompetansesenter for integrering og mangfold og skal bistå og veilede kommuner, direktorat og andre samarbeidspartnere. Viktige oppgaver for direktoratet er å iverksette statens politikk for bosetting av flyktninger og å følge opp introduksjonsloven, rett og plikt til norskopplæring og oppfølging av St. meld. nr. 49 (2003-2004) Mangold gjennom inkludering og deltakelse – ansvar og frihet. Direktoratet har en regional struktur. <http://www.imdi.no/>

Ny arbeids- og velferdsforvaltning

Ny arbeids- og velferdsforvaltning skal opprettes fra 1. juli 2006. Rikstrygdeverket og Aetat nedlegges i sin nåværende form, og samles i en ny, statlig etat, Arbeids- og velferdsetaten. Det etableres en førstelinjetjeneste i alle landets kommuner hvor statsetaten og kommunene går sammen i et forpliktende avtalefestet partnerskap om å opprette felles lokale arbeids- og velferdskontorer. Kontoret skal ivareta oppgaver for den statlige etaten og kommunens oppgaver etter sosialtjenestelovens kapittel 5 (økonomisk sosialhjelp og veiledning/rådgivning i den forbindelse). Etaten og kommunen kan avtale at også andre av kommunens tjenester skal inngå i kontoret. Kommunene skal fortsatt ha en sentral rolle i arbeids- og velferdspolitikken og beholder sitt ansvar for oppgaver etter sosialtjenesteloven. Det lokale NAV-kontoret skal være det samlende kontaktstedet i dagens tredelte forvaltning slik at brukerne får ett sted å henvende seg. <http://www.nav-interim.no/nav/page?id=14>

Helsetilsynet

Statens helsetilsyn har etter etableringen av SHdir rendyrket sin rolle som klage- og tilsynsinstitusjon. Helsetilsynene i fylkene og Fylkesmannen følger opp og ber kommunene rette opp de avvikene som må finnes i tilsynene til fylkesmennene, se punkt om fylkesmann.

Statens helsetilsyn oppsummerer tilsynene på overordnet nasjonalt nivå. <http://www.helsetilsynet.no/>

Departementene

Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID)

Arbeids- og inkluderingsdepartementet ble opprettet 01.01.2006. Departementet har blant annet ansvar for velferds- og sosialpolitikk, arbeidsmarkedspolitikk, integrerings- og inkluderingspolitikk og pensjonspolitikk. Gjennomføring av strategien "På vei til egen bolig" sees i nær sammenheng med arbeidet med regjeringens handlingsplan mot fattigdom.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har blant annet ansvar for:

- kapittel 5 i lov om sosiale tjenester som omhandler økonomisk stønad til livsopphold, herunder utgifter til boligformål.
- kapittel § 4-5 i lov om sosiale tjenester om kommunens plikt til å finne midlertidig husvære.

Departementet gir innspill til HOD som utarbeider et felles tildelingsbrev (for AID og HOD) til Sosial- og helsedirektoratet.

AID sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/aid>

Barne- og likestillingsdepartementet (BLD)

Barne- og likestillingsdepartementet har samordningsansvar i barne- og ungdomspolitikken, og har også ansvar for gjeldsordningsloven.

Et viktig mål i strategien er å forebygge at barn, unge og barnefamilier havner på hospits, jf. 2.4. Det er også på en rekke andre områder viktig å forebygge at barn og unge ikke ender opp med en uavklart bositasjon eller som bostedsløse.

Å tvinge noen til å inngå ekteskap mot sin vilje er forbudt ved lov i Norge. Barne- og likestillingsdepartementet følger opp arbeidet mot tvangsekteskap i samarbeid med andre departement. Enkelte ungdommer som kommer i konflikt med familien på grunn av tvangsekteskap eller risiko for å bli utsatt for det, trenger bolig i en lengre eller kortere periode.

Husbanken, i samarbeid med kommunene og frivillige organisasjoner, har utviklet en modell for å framskaffe tilgjengelige boliger for denne gruppen.

BLD sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/bld>

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

Helse- og omsorgsdepartementet ble opprettet 1.10.2004. Helse- og omsorgsdepartementet har ansvaret for:

- Lov om sosiale tjenester utenom de kapitler/ bestemmelser listet under AID
- Lov om helsetjeneste i kommunen
- Lov om spesialisthelsetjenesten
- Kap 4 og § 3-4 som omhandler sosialtjenestens medvirkningsansvar til å skaffe bolig er lagt til HOD.

Departementet koordinerer videre arbeidet med rusmiddelpolitikken og har ansvaret for det psykisk helsevern lokalt og sentralt.

Departementet samarbeider med AID om tildelingsbrev til Shdir. Departementet har eieransvar overfor de regionale helseforetakene.

HOD sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/hod>

Justis- og politidepartementet (JD)

Arbeidet med strategien "På vei til egen bolig" er forankret i kriminalomsorgsavdelingen. Avdelingen er både sentral etat for kriminalomsorgen og departementsavdeling med ansvar for budsjett og lovverk som straffegjennomføringsloven.

Politiavdelingen har det overordnede ansvaret for namsmennene. Dette innebærer ansvar for budsjett og lov om tvangsfullbyrdelser.

JD sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/jd>

Kommunal- og regionaldepartementet

Arbeidet med å bekjempe bostedsløshet er forankret i KRD ved Bolig- og bygningsavdelingen. Denne avdelingen har ansvaret for:

- budsjettansvaret for de boligpolitiske virkemidlene som Husbanken administrerer
- boliglovene som eksempelvis husleieloven og
- borettslovene.
- bygningslovgivningen

Bolig- og bygningsavdelingen vil koordinere arbeidet med strategien overfor de andre departementene.

KRD sin hjemmeside: <http://odin.dep.no/krd>

Om bostedsløshet:

<http://odin.dep.no/krd/norsk/tema/bolig/016031-990102>

Frivillige organisasjoner/ brukerorganisasjoner

Frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner er viktige aktører i planlegging og iverksetting av tiltak for å forebygge og bekjempe bostedsløshet.

Det oppfordres til utstrakt samarbeid mellom offentlige og private instanser. Et slikt samarbeid kan øke kompetansen og ressursene til prosjekter på alle forvaltningsnivåer. Vi har listet opp en del organisasjoner det kan være aktuelt å samarbeide med.

Bruker- interesseorganisasjoner.

WayBack - Livet etter soning:

Organisasjonen skal hjelpe mennesker som har blitt løslatt fra fengsel til å takle den nye hverdagen, og har som målsetting å være et sosialt nettverk for innsatte som ønsker en fortsatt rusfri og lovlydig tilværelse.

<http://www.wayback.no/>

Foreningen for fangers pårørendes (FFP):

viktigste oppgave er å være til hjelp og støtte for pårørende. De som jobber i FFP har lang tids erfaring i å jobbe med pårørende og kriminalomsorgen. FFP arbeider også for å synliggjøre gruppen pårørende og foreslå tiltak for å styrke kontaktmulighetene mellom pårørende og den innsatte. Samarbeid med fengslene og kriminalomsorgens regioner, er derfor viktig for FFP. Foreningen er involvert i flere ulike prosjekter, blant annet en undersøkelse om boligsituasjon og bostedsløshet ved løslatelse fra fengsel. <http://www.ffp.no>

LPP: Landsforeningen for Pårørende innen Psykiatri, LPP, er en forening for pårørende til personer med alvorlige psykiske lidelser.

Foreningen arbeider primært for at mennesker som har en psykisk lidelse skal få bedre behandlingstilbud, bedre botilbud og bedre levekår generelt. <http://www.lpp.no/>

Rådet for psykisk helse: Rådet for psykisk helse er en humanitær organisasjon som arbeider for å fremme: psykiatrisk forskning, opplysning og økt kunnskap om psykisk helse, bedre behandling og rehabilitering av mennesker med psykiske lidelser, tiltak i regi av brukerorganisasjoner og internasjonalt arbeid innen psykisk helse. <http://www.psykiskhelse.no/>

Aktbo: Aktbo er en Oslobasert organisasjon. Medlemmene skal være økonomisk vanskeligstilte og boligløse. Den primære målsettingen er å hjelpe denne gruppen inn i boligmarkedet på en hensiktsmessig måte der dagens nettverk av offentlig og private instanser ikke strekker til. <http://www.aktbo.org/>

RIO - Rusmisbrukernes Interesse Organisasjon: Rio er en interesseorganisasjon for rusmisbrukere. Formålet er å ivareta rusmisbrukernes interesser, samt synliggjøre denne gruppen som en ressurs i samfunnet. RIO vil arbeide for et bedre ettervern og et bedre behandlingstilbud. <http://www.riorg.no/>

Mental Helse: Mental Helse Norge er landets største bruker- og interesseorganisasjon innenfor psykisk helsevern. Medlemmer i Mental Helse Norge, vil tilknyttes lokallagene som i hovedsak tilbyr ulike typer aktiviteter, møter, kurs og konferanser. <http://www.mental-helse.no/>

Fattighuset: Fattighuset er en bevegelse som med egeninnsats og gjensidig hjelp har som formål å bedre levekårene for vanskeligstilte og for folk som står i et uønsket avhengighetsforhold til det offentlige. Organisasjonen er lokalisert i Oslo i eget brukerstyrte hus. <http://www.fattighuset.org>

Norges leieboerforening: NLF er en paraplyorganisasjon for de aktive leieboerforeningene i

Norge. Dette er Leieboerforeningen, Oslo kommunale leieboerforening og Stavanger og Omegn leieboerforening. <http://www.lbf.no/>

Huseiernes landsforbund: Huseiernes Landsforbund (HL) er en landsomfattende interesseorganisasjon for eiere av bolighus, eierseksjoner, sameier, borettslag og gårdeiere. HL ivaretar huseiernes lokale og rikspolitiske huseierinteresser. <http://www.huseierne.no/>

Velferdsalliansen: er et samarbeidsnettverk av organisasjoner, foreninger og aksjonsgrupper for økonomisk-, sosialt-, og rettslig vanskeligstilte grupper i Norge. Hovedmålene for Velferdsalliansen er å:

- avskaffe fattigdom
- sikre økt brukermedvirkning
- bedre levekår og livssituasjonen for våre medlemsgrupper
- bedre økonomi og arbeidsvilkår for våre medlemsorganisasjoner

Velferdsalliansen ble stiftet 6. mars 1998, og har i november 2005 25 medlemsorganisasjoner. www.velferdsalliansen.no

Marborg: er en organisasjon for tidligere rusmisbrukere i rehabilitering i regi av LARiNORD. Organisasjonen har som mål å være en støtte og hjelp i den enkelte brukers rehabilitering, samt synliggjøre brukernes synspunkter og problemstillinger overfor LARiNORD og samfunnet som helhet. Vi oppretter også støtte og hjelpetiltak for brukerne. Samtlige av brukerne i Tromsø er medlemmer av organisasjonen, og vi har nylig opprettet en ny avdeling i Bodø/Fauske området. www.marborg.no

LAR-Nett Norge (LNN): er en landsdekkende brukerorganisasjon for personer på legemiddelassistert rehabilitering (LAR). De har hovedkontor i Sandvika, Bærum. Bakgrunnen for etableringen av LAR-Nett Norge var blant annet det negative bildet mange opplevde eksisterte om LAR-brukere. Organisasjonen skal gi LAR-brukere et ansikt, vise at de er ressurssterke, og at de er noe mer enn bare tidligere rusmisbrukere. <http://www.lar-nettnorge.no/>

Landsforeningen For Barnevernsbarn

:Landsforeningen for barnevernsbarn (Lfb) er en organisasjon for ungdom som er eller har vært under omsorg av barnevernet. Gjennom foreningens aktivitet og virksomhet er målet å gi barnevernsbarn en stemme som blir hørt. Organisasjonen arbeider for å bedre rettigheter for barn og unge under omsorg, samt for å endre stereotype oppfatninger om barnevernet og barnevernsbarn. Lfb har i dag kontor i Oslo. De gir ut medlemsbladet "Framtias Voksne" og diverse informasjonsmateriell.
<http://www.barnevernsbarna.no/>

Fellesaksjonen mot Fattigdom (FaF):

Fellesaksjonen mot fattigdom (FaF) er en tverrpolitisk organisasjon som ble startet med "fattig-campen" utenfor de rødgrønnes regjeringskonferanse på Soria Moria høsten 2005. Grunnlaget for FaF er nedfelt i grunnlovens § 110c som forplikter Norge til å anerkjenne menneskerettighetene og "...retten for enhver til å ha en tilfredsstillende levestandard for seg selv og sin familie [...]" **Ben Borgen** Telefon **92 05 51 92** Post: Fellesaksjonen mot fattigdom c/o Batteriet, Storgata 36, 0182 Oslo. Fellesaksjonen har kontaktpersoner flere steder. <http://www.fellesaksjonen.no/>

Frivillige organisasjoner

Kirkens Bymisjon: Kirkens Bymisjon er blant de største i landet på området sosialt kirkelig arbeid. På landsbasis har bymisjonstiftelsene til sammen ca 1450 ansatte. Rundt 1850 frivillige er også knyttet til virksomheten. Kirkens Bymisjon driver ca. 70 store og små institusjoner og virksomheter. Organisasjonen har vært deltaker i Prosjekt Bostedsløse.
<http://www.bymisjonen.no/>

Frelsesarmeen: Frelsesarmeen er en internasjonal kristen organisasjon etablert i 109 land. Organisasjonen hadde i 2004 til sammen 1325 ansatte (frelsesoffiserer, soldater og sivilt ansatte) Organisasjonen har et vidt spekter av sosiale aktiviteter og tilbud, og over 100 års erfaring innen rusomsorg i Norge. Frelsesarmeen var deltaker i det nasjonale Prosjekt Bostedsløse. <http://www.frelsesarmeen.no>

Kirkens Sosialtjeneste: Kirkens sosialtjeneste er en selvstendig stiftelse. De driver en rekke tiltak innenfor barnevern, rusomsorg, psykisk helsevern, for psykisk utviklingshemmede, fengsels- og ettervern og ungdomsdiakoni over hele landet. Organisasjonen har vært deltaker i Prosjekt Bostedsløse. <http://www.kirkenssosialtjeneste.no>

Røde Kors: Norges Røde Kors er en nasjonalforening av verdens største humanitære hjelpeorganisasjon. Norges Røde Kors investerer i boliger og samlingssteder for grupper som i dag ekskluderes fra boligmarkedet og/eller mangler arenaer for samhandling med andre mennesker. Målet er at disse boligene skal driftes av distriktene eller lokalforeningene i Røde Kors i samarbeid med andre aktører, deriblant de ulike bymisjonene i Norge.
<http://www.redcross.no>

Tyrilistiftelsen: Tyrilistiftelsen består av syv ulike behandlingenheter rundt om i landet i tillegg til ulike typer virksomheter og prosjekter, herunder Tyrili Stifinner'n et samarbeid mellom Oslo fengsel og Tyrili og som får tilskudd fra Sosial- og helsedirektoratet
<http://www.tyrili.no>

Blå Kors: Blå Kors er en diakonal felleskristen avholdsorganisasjon som forener frivillig innsats på rusfeltet med profesjonelt behandlingsarbeid. Organisasjonen har 3.000 medlemmer. <http://www.blakors.no>

Boligsamvirket

Boligbyggelagene bygger og forvalter boliger for sine medlemmer og er Norges største nybygger. De rundt 100 boligbyggelagene forvalter rundt 232.000 tilknyttede boliger fordelt på blokker, rekkehus, eneboliger og boliger for ungdom og eldre. I tillegg forvalter boligbyggelagene 294.000 frittstående boliger.
<http://www.nbbi.no>

Fag- og yrkesorganisasjoner

Kommunale Boligadministrasjoners

Landsråd (KBL): KBL er et forum for landets boligsekretærer. KBL arrangerer fagkurs og seminarer i bolig- og eiendomsforvaltning. De drifter av informasjonsbladet "Boligmeldingen". KBL er en viktig samarbeids- og høringspart i gjennomføring av strategien.
<http://www.kbl.kommune.no/>

Norsk Helse- og sosiallederlag (NHSL):

Dette er en landsomfattende sammenslutning av ledere for administrative og/eller brukerrettede virksomheter innen kommunal helsetjeneste, sosialtjeneste, barnevernstjeneste, omsorgstjeneste. Organisasjonen arrangerer fagkonferanser, deltar i ulike referansegrupper og har møter med politisk ledelse i aktuelle departementer. <http://www.nhsl.org.no>

Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO):

Fagforbund som organiserer helse- og sosialarbeidere og studenter. FO arrangerer en rekke kurs og fagseminarer, og har møter med politisk ledelse i aktuelle fagdepartementer. FO utgir fagtidsskriftene Embla og Fontene.
<http://www.fobsv.no>

Norsk fengsels- og friomsorgsforbund

(NFF): NFF er det største fagforbundet i kriminalomsorgen. De arrangerer kurs- og konferanser <http://www.fengselogfriomsorg.no/>

Kriminalomsorgens yrkesforbund:

Fagorganisasjon som organiserer arbeidstakere i Kriminalomsorgen. <http://www.stl.no/ky/>

Samarbeid mellom

KOMMUNAL- OG REGIONALDEPARTEMENTET

JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENTET

ARBEIDS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET

BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET

 Sosial- og helsedirektoratet

 Husbanken

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer av denne publikasjonen fra:
Statens forvaltningstjeneste
Kopi- og distribusjonsservice
www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@ft.dep.no
Telefaks: 22 24 27 86

Oppgi publikasjonskode: H-2188

Foto: Side 14 Tore Wuttudal/Samfoto,
omslag + side 32 Espen Bratlie/Samfoto
De øvrige bildene fra Husbanken
Trykk: www.kursiv.no 05/2006 Opplag: 8000